

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้แล้วดังนี้

1. การบริหารงานสถานศึกษา
2. การปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้
3. แนวคิดในการพัฒนานุเคราะห์
4. แนวคิดและหลักการในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
5. บริบทการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารงานสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ซึ่งมีหลักการปฏิบัติว่า นอกจากการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ถือปฏิบัติแล้วจำเป็นอย่างไรที่จะต้องดำเนินการหรือบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management) และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) ที่ยึดหลักทั้งนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์และนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งวิธีการในการบริหารงานในสถานศึกษาให้ครอบคลุมงานการบริหารใน 4 งาน มีรายละเอียดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 32-42)

1. การบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์

ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษาเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อกูลการพัฒนา คุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.1 วัตถุประสงค์

1.1.1 เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น

1.1.2 เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐาน และมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

1.1.3 เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจน จัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.1.4 เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาและของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

1.2 ขอบข่าย/ภารกิจ

1.2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.2.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

1.2.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร

1.2.6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

1.2.7 การนิเทศการศึกษา

1.2.8 การแนะแนวการศึกษา

1.2.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.2.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

1.2.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

1.2.12 การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว

องค์กรหน่วยงานและสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษา

1.3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

แนวทางการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีดังนี้

1.3.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

1.3.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการประเมินสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.3 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.3.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ ใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

1.3.5 นิเทศการใช้หลักสูตร

1.3.6 ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

1.3.7 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

1.4 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

แนวทางการปฏิบัติการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีดังนี้

1.4.1 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4.2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการความคิด การจัดการ การเชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การส่งเสริมการให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุล ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณธรรมที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรมทั้งนี้ โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง

ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการสอนตามความเหมาะสม

1.4.3 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน หรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

1.4.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน หรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

1.5 การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

แนวทางการปฏิบัติการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีดังนี้

1.5.1 กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

1.5.2 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และการประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกันมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.5.3 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน

1.5.4 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นสถานประกอบการ และอื่นๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

1.6 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แนวทางการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีดังนี้

1.6.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

1.6.2 ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้

1.6.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงาน การวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษานอกเขต ครอบคลุม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

1.7 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

แนวทางการปฏิบัติการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

มีดังนี้

1.7.1 ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อ
การจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานทางวิชาการ

1.7.2 ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน

1.7.3 จัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และ
พัฒนางานด้านวิชาการ

1.7.4 ประสานความร่วมมือการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ
นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา
บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

1.7.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
เพื่อการศึกษา

1.8 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

แนวทางการปฏิบัติการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีดังนี้

1.8.1 สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

1.8.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น
บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

1.8.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้
และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาบันสังคม
อื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งความรู้ที่ใช้ร่วมกัน

1.8.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอก
โรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.9 การนิเทศการศึกษา

แนวทางการปฏิบัติ การนิเทศการศึกษา มีแนวปฏิบัติดังนี้

1.9.1 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายใน
สถานศึกษา

1.9.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบ
หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา

1.9.3 ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษา

ในสถานศึกษา

1.9.4 ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบ
กระบวนการนิเทศการวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา

1.9.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดการระบบ
การนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

1.10 การแนะแนวการศึกษา

แนวทางการปฏิบัติการแนะแนวการศึกษา มีดังนี้

1.10.1 จัดระบบการแนะแนวทางการวิชาการและทางวิชาชีพภายใน
สถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการแนะแนวในเขต
พื้นที่

1.10.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคน
ในสถานศึกษา

1.10.3 ติดตามและประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการแนะแนว
การศึกษาในสถานศึกษา

1.10.4 ประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้ และ
ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขต
พื้นที่การศึกษา

1.11 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
แนวทางการปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
มีดังนี้

1.11.1 จัดการระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดการประกัน
คุณภาพในสถานศึกษา

1.11.2 กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของ
สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของ
สถานศึกษา

1.11.3 วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกัน
คุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

1.11.4 ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบและ
ประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.11.5 ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุง และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

1.11.6 ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

1.11.7 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.12 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน

แนวทางการปฏิบัติการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน มีดังนี้

1.12.1 การศึกษาการสำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

1.12.2 จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

1.12.3 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

1.12.4 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

แนวทางการปฏิบัติการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น มีดังนี้

1.13.1 ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่ ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

1.13.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

แนวทางการปฏิบัติการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล
ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีดังนี้

1.14.1 ดำรงและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการ
ในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน
สังคมอื่นที่จัดการศึกษา

1.14.2 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพ
การเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษา

1.14.3 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล
ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

สรุป การบริหารวิชาการ เป็นการบริหารงานในภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผล
การเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อ
การสื่อสาร การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา
การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริม และสนับสนุน
งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความอิสระ ในการบริหาร
จัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลลัพธ์ และบริหาร
งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดการหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา
รวมทั้งจัดการหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิด
คุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

2.1 วัตถุประสงค์

2.1.1 เพื่อให้สถานศึกษาบริหารด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ
คล่องตัว โปร่งใสตรวจสอบได้

2.1.2 เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ

2.1.3 เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้้อย่าง
พอเพียงและมีประสิทธิภาพ

2.2 ขอบข่ายภารกิจ

2.2.1 การจัดทำและเสนองานของงบประมาณ

- 1) การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
- 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
- 3) การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของงบประมาณ

2.2.2 การจัดสรรงบประมาณ

- 1) การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา
- 2) การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
- 3) การโอนเงินงบประมาณ

2.2.3 ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและ

การดำเนินงาน

- 1) การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและดำเนินงาน
- 2) การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

2.2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

- 1) การจัดการทรัพยากร
- 2) การระดมทรัพยากร
- 3) การจัดการรายได้และผลประโยชน์
- 4) กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
- 5) กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

2.2.5 การบริหารงานการเงิน

- 1) การเบิกเงินจากคลัง
- 2) การระดมทรัพยากร
- 3) การเก็บรักษาเงิน
- 4) การจ่ายเงิน
- 5) การนำส่งเงิน
- 6) การกักเงินไว้เบิกเหลือมปี

2.2.6 การบริหารบัญชี

- 1) การจัดทำบัญชี
- 2) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- 3) การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

2.2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

- 1) การจัดระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
- 2) การจัดหาพัสดุ
- 3) การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง
- 4) การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

สรุป การบริหารงบประมาณ เป็นการบริหารงานในภารกิจเกี่ยวกับการจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและการดำเนินงาน การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีสรภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 วัตถุประสงค์

3.1.1 เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมเนียมปฏิบัติ

3.1.2 เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบ

3.1.3 เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพโดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ

3.1.4 เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 ขอบข่าย/ภารกิจ

3.2.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

- 3.2.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 3.2.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- 3.2.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 3.2.4 วินัยและรักษาวินัย
- 3.2.5 การออกจากราชการ

สรุป การบริหารงานบุคคล เป็นการบริหารงานในการกิจเกี่ยวกับการวางแผน อัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการ วินัยและรักษาวินัย การออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบริหารองค์กร ให้บริการอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยยึดบทบาทหลัก ในการประสานงานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการบริหาร การศึกษาทุกรูปแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการสถานศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารที่ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความ โปร่งใสความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.1 วัตถุประสงค์

4.1.1 เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้ การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็น ไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.1.2 เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของ สถานศึกษาต่อสาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ที่ดีเยี่ยมใส ศรัทธาและ ให้การสนับสนุน การจัดการศึกษา

4.2 ขอบข่ายและภารกิจ

- 4.2.1 การดำเนินการธุรการ
- 4.2.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.2.3 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.2.4 การประมาณงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.2.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

- 4.2.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
4.2.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และ
บริหารทั่วไป
4.2.8 การดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
4.2.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
4.2.10 การรับนักเรียน
4.2.11 การส่งเสริมและประสานงานจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ

และตามอัธยาศัย

- 4.2.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
4.2.13 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
4.2.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
4.2.15 การสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน
องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
4.2.16 งานประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
4.2.17 การจัดการระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
4.2.18 งานบริการสาธารณะ
4.2.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สรุป การบริหารทั่วไป เป็นการบริหารงานในภารกิจเกี่ยวกับการ ดำเนินงาน
ธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่าย
ข้อมูลสารสนเทศ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและ
พัฒนาองค์กรงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ
บุคลากร และบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
การรับนักเรียนการส่งเสริมและประสานงานจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตาม
อัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์
งานการศึกษา การสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา
และในหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานงานราชการกับเขตพื้นที่
การศึกษาและในหน่วยงานอื่น การจัดการระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน งาน
บริการสาธารณะ งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

แผนภูมิที่ 2 การบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้

1. ความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 2) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษาไว้ดังนี้

ประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนา ทุกประเทศได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หากสามารถใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนมีขีดความสามารถ มีศักยภาพเต็มสมบูรณ์ตามอรรถภาพของแต่ละบุคคลแล้วการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศก็สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีทรัพยากรบุคคลที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคมโลกในอนาคตที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเป็นสังคมแห่งปัญญา ดังนั้น ประเทศที่มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดีมีทรัพยากรบุคคลที่ทรงปัญญาและมีความดีเท่านั้นที่จะไปยืนอยู่ในตำแหน่งประเทศชั้นนำได้อย่างมั่นคงและสง่างาม

ในขณะที่เดียวกันประเทศที่มีทรัพยากรบุคคลที่ด้อยประสิทธิภาพ ด้อยสติปัญญาอ่อนดกเป็นประเทศผู้ตาม และย่อมได้รับผลกระทบในทางลบโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ประเทศไทยมีทรัพยากรอยู่ในปริมาณที่เพียงพอต่อการพัฒนาประเทศ มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์กว่าหลาย ๆ ประเทศในโลก แต่ยังไม่สามารถใช้การศึกษา เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้เต็มตามศักยภาพ เพราะการจัดการศึกษาของไทยยังมีข้ออ่อนด้อยที่กลายเป็นปัญหาจุกจิกหลายประการ เช่น เรื่องคุณภาพการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีผลกระทบจากปัจจัยแวดล้อมทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ดังนั้น ทุกส่วนในสังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน จึงได้ร่วมผลักดันให้มีการปฏิรูปการศึกษา และก่อให้เกิดมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น ซึ่งเป็นตัวผลักดันสำคัญให้การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากส่งผลกระทบต่อคนไทยทุกคนและคนไทยทุกคนเป็นผู้มีส่วนได้เสียเท่าเทียมกัน ในการปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นความจำเป็นที่ทุกส่วนต้องให้ความร่วมมือกันในการดำเนินการ โดยใช้ดุลยพินิจพิจารณาร่วมกันอย่างมีเหตุผล มุ่งเอาประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชนเป็นที่ตั้ง การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นประเด็นที่สำคัญที่ทุกฝ่ายในสังคมต้องสนับสนุน ส่งเสริมให้สามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2 แนวคิดและหลักการสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษามาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีแนวคิดและหลักการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 3)

1. เน้นการพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพสูงขึ้นเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม วัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต และความสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
 2. การจัดการศึกษาไทย เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้มีการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 3. การจัดการศึกษามีเอกภาพด้านนโยบาย มีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจ และมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาสูงขึ้น
 4. ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เป็นครู คณาจารย์ และบุคลากรมืออาชีพ
 5. มีการระดมสรรพกำลัง เพื่อการจัดการศึกษา
 6. บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น
 7. จัดการศึกษาอย่างหลากหลาย มีการใช้สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างเหมาะสม
- แนวคิดและหลักการดังกล่าวข้างต้น เพื่อมุ่งหวังที่จะให้การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของคนไทย ทุกคนจึงต้องร่วมมือร่วมใจกันผลักดันการศึกษาให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพสูงยิ่งขึ้น มีคุณสมบัติที่เหมาะสมและเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ใช้วิธีการที่หลากหลายในการทำงาน และเน้นการสนับสนุนส่งเสริม รวมทั้งการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกองค์กร

3 แนวทางการปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 1) กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษามุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลกระบวนการจัดการและปัจจัยต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาของประเทศทัดเทียมมาตรฐานสากล องค์กรที่สำคัญคือ สถานศึกษา ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้การปฏิรูปการศึกษา มีประสิทธิภาพ มีดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาควรมีดังนี้
 - 1.1 มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
 - 1.2 มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย ใช้หลักเหตุผลในการบริหารงาน
 - 1.3 มีจิตสำนึกในความมุ่งมั่น
 - 1.4 ใจกว้าง เปิดโอกาสให้ครูมีเสรีภาพในการคิด
 - 1.5 เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลตามเป้าหมาย

การศึกษา

- 1.6 มีศักยภาพในการจัดการระบบบริหารของโรงเรียนโดยนำระบบ

คุณธรรมมาใช้

- 1.7 สร้างขวัญและกำลังใจให้ครูมีกำลังใจที่จะเป็นครูดี ครูเก่ง และครูที่

ปรึกษา

2. ครูผู้สอน ครูผู้สอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามีคุณลักษณะ ดังนี้

- 2.1 มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีเสรีภาพทาง

ความคิด

- 2.2 มีความรู้ ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

- 2.3 เข้าใจหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

- 2.4 ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สร้างผลงานในการปรับปรุง

คุณภาพการเรียนรู้

- 2.5 มีศักยภาพในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผล

ประเมินผลตามสภาพจริง ที่ยึดความแตกต่างระหว่างบุคคล

- 2.6 สร้างผลงานของควบคู่ไปกับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

- 2.7 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

3. ระบบจัดการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ

- 3.1 กำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนในระยะ 5 - 10 ปี

- 3.2 กำหนดแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ

มาตรฐานหลักสูตร

- 3.3 พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

- 3.4 โรงเรียนมีการพัฒนาตนเองทั้งด้านการเรียนรู้ การเป็นองค์กรแห่ง

การเรียนรู้และการประกันคุณภาพการศึกษา

3.5 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ

3.6 กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินผล และรายงาน

4. ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนโรงเรียนในการปฏิรูปการเรียนรู้

4.2 คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ ด้านในท้องถิ่น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แนวการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรมจัดการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา เนื้อหาสาระการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน การเรียนการสอนเกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

4 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการปฏิรูปการเรียนรู้ (ปราโมทย์ แสงโชติ.

2544 : 1-2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา อันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ มีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด โดยเฉพาะหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จะมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

สาระที่เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปรากฏอยู่หลายหมวดหลายมาตรา เช่น หมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการให้ยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาต้องจัดให้ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมวด 3 ระบบการศึกษา การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย หมวดที่เป็นหัวใจ คือ หมวด 4 แนวการจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย หมวดที่เป็นหัวใจ คือ หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ซึ่งว่าด้วยหลักการ สาระ

และกระบวนการเรียนรู้ ส่วนหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษาหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา หมวด 7 ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แต่ละหมวดเป็นองค์ประกอบและปัจจัยเกื้อหนุนให้กระบวนการจัดการศึกษา เป็นไปอย่างครบถ้วน สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

การปฏิรูปการเรียนรู้โดยยึดหลักเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะในหมวด 4 มีทั้งหมด 8 มาตรา ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เริ่มตั้งแต่มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 มีสาระสำคัญ ๆ 8 เรื่องใหญ่ๆ คือ มาตรา 22 หลักการจัดการศึกษา ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 23 สาระการเรียนรู้ เน้นความรู้คู่คุณธรรม มาตรา 24 กระบวนการเรียนรู้ โดยนำสาระการเรียนรู้ มาบูรณาการที่หลากหลาย รัฐส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ตามมาตรา 25 โดยมีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรเพื่อความเป็นไทยมีการประเมินผล การเรียนรู้ตามมาตรา 26 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรที่หลากหลายตาม มาตรา 27 และ 28 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรา 29 ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาบทบาท ของรัฐส่งเสริมการเรียนรู้รวมถึงการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ ตามมาตรา 30 ในมาตราที่ สำคัญที่สุดในการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ มาตรา 22 มีประเด็นหลักเป็นจุดเน้นที่น่าสนใจ ในการจัดการศึกษา 3 ประเด็น คือ

1. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการศึกษาจะต้องคำนึงถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในมาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง คำว่า ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์อาจจะแฝงอยู่ในหลายบริบท เช่น มนุษย์มีฐานะเป็นผู้ทรงสิทธิในชีวิตของคน มนุษย์มีฐานะเป็นผู้ที่พร้อมจะพัฒนาได้ พร้อม ๆ กับศักยภาพที่จะร่วมกับมนุษย์ผู้อื่นพัฒนา สังคมได้มนุษย์จึงมีอิสระพร้อมที่จะพัฒนาได้ พร้อม ๆ กับมีศักยภาพที่จะร่วมกับมนุษย์ผู้อื่น พัฒนาสังคมได้มนุษย์จึงมีอิสระพร้อมที่จะพัฒนาตนเองและตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 43 วรรคแรกว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเป็นเรื่องที่น่าสนใจ สำหรับการจัดการศึกษา ซึ่งหมายถึงประชาชนในประเทศไทยมีสิทธิให้บุตรหลานได้เรียน สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า โดยถือเป็นหน้าที่ที่รัฐจะต้องจัดให้ นับเป็นโอกาส

ที่ดีของคนจำนวนมากในประเทศซึ่งส่วนใหญ่อยู่อาศัย แต่เพียงตระหนักว่าการจัดการศึกษาไม่ใช่ อยู่ที่จำนวน 12 ปี หากแต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่คุณภาพของระบบการจัดการศึกษาที่สามารถจะ พัฒนาตามศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดเป็น พึ่งตนเองได้ เอื้อต่อ การดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม

2. ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้โดยให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบ ความรู้เอง โดยมีส่วนร่วมในการสร้างผลผลิตที่มีความหมายแก่ตนเอง การเรียนรู้ที่มีพลัง ความคิดมากที่สุดเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง สิ่ง ที่ตนเองชอบและสนใจ และด้านกระบวนการเรียนรู้ ผู้จัดต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคลและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิหน้าที่ของผู้เรียน มีการวางแผนการออกแบบ กิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายเป็นระบบและที่สำคัญที่สุดต้องเน้น ประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มศักยภาพกระบวนการเรียนรู้คือการค้นหาการปฏิบัติแสดงว่ารู้จริง การออกแบบกิจการเรียนรู้จะต้องใกล้เคียงกับสภาพจริงในวิถีชีวิตของผู้เรียนในชุมชนและ สังคม มุ่งสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต โดยใช้สื่อที่หลากหลายในลักษณะองค์ รวมที่เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้และความสนใจของผู้เรียน คำนึงถึงการใช้สมอง ทุกส่วน (whole brain approach) โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเสนอกิจกรรมและลงมือปฏิบัติจริง ทุกขั้นตอน จึงจะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เนื่องจาก แต่ละบุคคลมีความสามารถหรือความเก่งที่แตกต่างกัน และมีรูปแบบการพัฒนาหรือการเรียนรู้ ที่แตกต่างกันจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพัฒนาความสามารถหรือศักยภาพของแต่ละบุคคลให้ แตกต่างกัน โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของ สติปัญญาและได้จำแนกความสามารถของคนไว้ 10 ประเภท คือ ด้านภาษา ตรรกและ คณิตศาสตร์ ดนตรี การเคลื่อนไหว ศิลป/มิติสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/ การสื่อสาร ด้านความรู้ลึก/ความลึกซึ้งภายในจิตใจ ด้านความเข้าใจธรรมชาติ ด้านจิต วิญญาณ (spiritual) และด้านอัตถิภาวะนิยม (existential) การออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ที่ หลากหลายเหมาะสมกับความสนใจและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนจะส่งผลเสริมสร้าง ศักยภาพความเก่ง/ความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคลตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

แนวคิดในการพัฒนาบุคลากร

บุคลากรเป็นทรัพยากรที่มีสำคัญยิ่งในการปฏิบัติงานในหน่วยงาน หากไม่มีการพัฒนาบุคลากรนั้น ความรู้ความสามารถจะค่อย ๆ ล้าหลังลงไป ในที่สุดก็จะกลายเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรจึงมีความสำคัญยิ่ง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนาบุคลากร และวิธีการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

1. ความหมายของการพัฒนาบุคลากร

สมาน รั้งลโยกฤษณ์ (2540 : 83) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานที่ดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งการพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงาน อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 : 18) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการ หรือกรรมวิธีต่าง ๆ ที่หน่วยงานนำมาพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ตลอดจนพัฒนาความรู้สึกรักงานที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานที่ปฏิบัติบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

สมคิด บางโม (2545 : 164) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งจะเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานหนึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในทางที่ดี ให้มีกำลังใจ รักงาน และให้มีความคิดที่จะหาทางปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

พัฒนา ยาวีราข (2546 : 156) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการในการเสริมสร้าง เพิ่มพูนความรู้และทักษะ หรือความชำนาญงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนในขอบเขตของการปฏิบัติงาน

สรุป การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่จัดกระทำขึ้นเพื่อมุ่งส่งเสริม ให้บุคลากรในหน่วยงาน ได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และมีความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้น

2. กระบวนการในการพัฒนาบุคลากร

ได้มีผู้กล่าวถึงกระบวนการในการพัฒนาบุคลากรไว้หลายท่าน ดังนี้

สัทัน มีลัตย์ธรรม (2540 : 461-462) กล่าวไว้ว่า กระบวนการพัฒนาบุคลากรสามารถแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคคลหรือหาปัญหาที่จะต้องพัฒนาบุคคล อาจศึกษาได้จาก

1.1 ศึกษาจากผลผลิตขององค์กร

1.2 ศึกษาจากผลการปฏิบัติงานของบุคคลผู้ปฏิบัติงานว่าสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายหรือไม่

1.3 ศึกษาจากนโยบาย วิธีการปฏิบัติงาน แผนงานและเป้าหมายของงานที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมว่าสมควรจะพัฒนาบุคคลด้วยวิธีใด

2. การวางแผนพัฒนาบุคคล หมายถึง การคิดหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการพัฒนาบุคคลไว้ล่วงหน้า โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดให้ได้ผลคุ้มค่า ด้วยการดำเนินการอย่างเป็นระบบให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ความหวังสูงสุดของการวางแผนก็คือ ความสำเร็จของงานและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนพัฒนาบุคคล ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา

2.2 การรวบรวมข้อมูล

2.3 การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์

2.4 การวางแผนดำเนินงาน ประกอบด้วย กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดทางเลือก กำหนดวิธีการ กำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดระยะเวลา กำหนดค่าใช้จ่าย วางแผนการวัดผล/ประเมินผล และเขียนโครงการเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ

2.5 การจัดทำงบประมาณ

2.6 การควบคุมและประเมินผล

3. การดำเนินการพัฒนาบุคคล หมายถึง การดำเนินการพัฒนาบุคคลตามที่วางแผนไว้ หรือตามระยะเวลาหรือปฏิทินปฏิบัติงานที่กำหนด

4. การติดตามประเมินผล หมายถึง การติดตามประเมินผลการพัฒนาบุคคลด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามแผนที่กำหนดไว้ว่าได้ดำเนินการไปตามแผนงาน วัตถุประสงค์

และเป้าหมายที่กำหนดแค่นั้น

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2543 : 193-195) ได้กล่าวถึง กระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ได้ผลดี ควรดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการขององค์กร
2. ประเมินความสามารถของการบริหารในปัจจุบัน
3. สำรวจกำลังงานฝ่ายบริหารที่มีอยู่
4. วางโครงการพัฒนาสำหรับแต่ละคน
5. กำหนดโครงการพัฒนาและอบรม
6. ประเมินโครงการพัฒนา

ธีระยุทธ หล่อเลิศรัตน์ (2543 : 632-634) ได้กล่าวถึง กระบวนการในการพัฒนาบุคลากรว่า มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การหาความจำเป็นของการพัฒนาบุคลากร (Personal Development Need) หมายถึง การหาข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาของหน่วยงานเพื่อหาทางแก้ไขด้วยการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานนั้น
2. กำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) เมื่อทราบปัญหาความจำเป็นหรือความต้องการในการพัฒนาบุคลากรแล้วก็เริ่มดำเนินการ
3. การเลือกวิธีการ (Method) ที่เหมาะสมว่าควรดำเนินการด้วยวิธีใด เช่น ฝึกอบรม สัมมนา คูงาน โยกย้ายเปลี่ยนหน้าที่ โดยพิจารณาดูว่าวิธีใดจะได้ผลเร็ว
4. การกำหนดโครงการ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การจัดทำรายละเอียดของการพัฒนาบุคคลในแต่ละเรื่องว่าจะดำเนินการอย่างไร เช่น ถ้าจะใช้วิธีการฝึกอบรมสัมมนา ก็ต้องกำหนดหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิทยากร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณที่จะใช้ หรือถ้าจะใช้วิธีส่งคน ไปศึกษาดูงานหรือศึกษาต่อก็ต้องจัดทำโครงการรายละเอียดเหตุผลความจำเป็น พร้อมทั้งกำหนดหรือจัดหาแหล่งเงินทุน เป็นต้น
5. การดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามโครงการที่กำหนดหรือจัดทำขึ้น เช่น จัดให้มีการฝึกอบรมหรือสัมมนาหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หรือส่งคนไปดูงานและศึกษาตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ
6. การประเมินผลและติดตามผล การพัฒนาบุคคลที่ได้ดำเนินการไปแล้วว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหา อุปสรรคหรือข้อขัดข้องประการใดบ้าง รวมทั้งการติดตามดูว่าหน่วยงานและบุคคลนั้น ได้รับประโยชน์จากโครงการ

ที่ดำเนินการไปแล้วเพียงใด คู่มีค่าหรือไม่

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปกระบวนการในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งควรมี 5 ขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาบุคคล
2. การวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากร โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการในการพัฒนาบุคลากร ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย วางแผนการวัดผล/ประเมินผล
3. เขียนโครงการเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ
4. ดำเนินการพัฒนาบุคลากร
5. การประเมินผลและติดตามผล

3. กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร

3.3.1 การศึกษาดูงาน

1. ความหมายของการศึกษาดูงาน

ชูชัย สมितिไกร (2542 : 17) กล่าวว่า การศึกษาดูงาน หมายถึง การนำผู้เข้ารับการอบรมไปชมการทำงานหรือสถานที่จริง โดยมีการบรรยายสรุปประกอบการชมด้วย

นนท์วัฒน์ สุขผล (2543 : 31) กล่าวว่า การศึกษาดูงาน หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจให้เห็นการปฏิบัติจริงโดยการนำผู้เข้ารับการอบรมศึกษานอกสถานที่

สมคิด บางโม (2545 : 92) กล่าวว่า การศึกษาดูงาน หมายถึง การนำผู้เข้ารับการอบรมไปยังสถานที่อื่น นอกสถานที่ฝึกอบรมเพื่อให้พบเห็นของจริง เพิ่มความรู้ความเข้าใจได้เห็นการปฏิบัติจริง สร้างความสนใจ และกระตือรือร้น สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม ข้อจำกัดของการทัศนศึกษา คือ ต้องใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายมาก ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะเจ้าของสถานที่ที่จะไปศึกษาดูงาน

สรุป การศึกษาดูงาน หมายถึง การพัฒนาบุคลากรโดยการพาไปศึกษาดูงานยังสถานที่อื่น เพื่อให้พบเห็นของจริง เพิ่มความรู้ความเข้าใจได้เห็นการปฏิบัติจริง และสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของหน่วยงาน

2. แนวทาง วิธีการ และขั้นตอนการศึกษาดูงาน

สมคิด บางโม (2545 : 95) ได้กล่าวถึง วิธีการและขั้นตอนการศึกษาดูงานไว้ดังนี้

อย่างไร

ขั้นที่ 1 ประสานงานกับแหล่งที่ดูงานในเรื่องวิธีการดูงานว่าควรทำ

ขั้นที่ 2 แบ่งกลุ่มผู้รับการอบรม มอบหัวข้อที่จะศึกษาดูงานให้

รับผิดชอบ

ขั้นที่ 3 ไปศึกษาดูงานตามเวลากำหนด

ขั้นที่ 4 เมื่อกลับมาแล้วแต่ละกลุ่มรายงานสรุปหัวข้อที่ดูงานพร้อม

เสนอแนวคิดในการนำมาปรับปรุงใช้ในหน่วยงานของตนเองให้แก่ที่ประชุมผู้รับการฝึกอบรม

ขั้นที่ 5 ทำรายงานศึกษาดูงาน

สมเกียรติ ศรีจักรวาท (2544 : 45-48) ได้กล่าวถึงแนวทางในการศึกษา

ดูงานมีข้อดำเนินการ ดังนี้

1. ความเหมาะสมของเนื้อหา สิ่งแรกที่ต้องพิจารณา ก็คือ เนื้อหาของ

สถานที่ดูงานนั้นเหมาะสมหรือเป็นตัวแทนที่ดีเพียงใดกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ คู่มีค่ากับที่

จะนำผู้เข้าร่วมประชุมเดินทางไปดูงานหรือไม่ สิ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่กันไป ก็คือ ในเนื้อหา

หรือวัตถุประสงค์เดียวกันนี้ในเส้นทางเดียวกันมีแห่งอื่นอีกหรือไม่ หากมีหลายแห่งก็เป็น

การประหยัดเวลาเดินทางไปได้อีกด้วย

2. ระยะเวลา ข้อควรพิจารณาในเรื่องระยะทางก็ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่

จัดไว้ให้สำหรับการดูงาน เช่น 1 วัน 3 วัน หรือ 7 วัน เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นว่า หากดูงาน

ในหนึ่งวันย่อมแน่นอนว่าระยะทางไม่ไกลเกินไปนัก สามารถเดินทางเข้ากลับเย็นได้ หาก

ระยะเวลา 3 วัน หรือ 7 วัน ติดต่อกัน การพาไปศึกษาดูงานในภาคเหนือก็สามารถ

ดำเนินการได้อย่างสบาย

3. การคมนาคม เส้นทางคมนาคมนับว่ามีผลต่อระยะเวลาใน

การเดินทางมาก หากไม่พิจารณาให้ดี อาจทำให้เสียเวลามาก เช่น การดูงานการศึกษาของ

ชาวเขา การเดินทางต้องผ่านถนนลูกรังวกวนบนภูเขาและบางแห่งต้องเดินทางเท้าต่ออีก

ในกรณีเช่นนี้ ต้องคำนวณระยะเวลาการเดินทางให้ดี หรือแม้แต่การดูงานในกรุงเทพมหานคร

ซึ่งมีถนนคอนกรีตอย่างดีก็ตามต้องเผื่อเวลารถติดอีกเป็นชั่วโมง

4. กำหนดเวลาดูงาน โดยเฉพาะสถานที่ราชการ ไม่ควรเริ่มเวลา

08.30 น. ทั้งนี้เพราะโดยทั่วไปเจ้าของสถานที่จะเตรียมตัวไม่พร้อม ทำให้เกิดความขลุกขลัก

ขึ้น ถ้าเป็นช่วงเช้าควรเริ่มที่เวลา 09.30 น. และตอนบ่ายควรเริ่มเวลา 13.00 น. และ

การศึกษาดูงานไม่ควรเกินเวลา 16.00 น. เพราะเจ้าของสถานที่อาจไม่สะดวก หลายคนอาจมี

ภารกิจตอนเย็น เป็นต้น ที่สำคัญควรนำคณะไปถึงสถานที่ตามนัดหมาย

5. ค่าใช้จ่ายนับเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของการศึกษาดูงานนอกสถานที่ว่าจะสามารถไปดูงานได้ไกลหรือใกล้ ซึ่งแน่นอนว่าหากงบประมาณน้อย การดูงานก็คงดูได้ในสถานที่ใกล้ๆ แต่หากมีงบประมาณมาก การดูงานก็สามารถไปได้ไกลและไปได้หลายวัน

6. การสำรวจเส้นทางก่อนเดินทางไปศึกษาดูงานมีข้อดีคือ เป็นการศึกษาคความเหมาะสมของสถานที่กับวัตถุประสงค์ของการดูงาน เป็นการตรวจสอบระยะทาง และเวลาที่ใช้ในแต่ละจุด สร้างความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่และสถานที่ สำรวจร้านอาหารมื้อกลางวัน และจัดทำแผนกำหนดการเดินทางได้ถูกต้อง

7. การจัดเตรียมยานพาหนะ เมื่อมีการดูงานนอกสถานที่ ก็จำเป็นต้องมีการจัดเตรียมในเรื่องของยานพาหนะตามมาทันที ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้ออกดูงาน สถานที่ดูงาน ระยะเวลา และงบประมาณ ว่าเราจะต้องจัดเตรียมยานพาหนะชนิดใดหรือหลายชนิด และจำนวนเท่าใด

3. ประโยชน์ของการศึกษาดูงาน

กุตชน ธนาพงศธร (2544 : 517-518) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาดูงาน ไว้ดังนี้

1. ช่วยสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างแท้จริง เพราะผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนสามารถประสบพบเห็น ได้ด้วยตนเองและโดยตรง

2. ช่วยขยายความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีแต่ความรู้ภาคทฤษฎี และยังไม่ีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน

3. ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดี ทำให้เกิดความกระตือรือร้น เป็นวิธีช่วยเปลี่ยนบรรยากาศจากการฝึกอบรมในห้องฝึกอบรม โดยมีการเดินทางไปยังสถานที่แปลกใหม่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงเกิดความกระตือรือร้น และความสนใจใคร่เรียนรู้มากกว่าเดิม

3.3.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

1. ความหมายของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการอบรมที่มีผู้นิยมใช้มาก โดยผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการจะมีประมาณ 10-25 คน ที่มีความสนใจหรือมีปัญหาในการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกันมาร่วมกันแก้ปัญหา วิเคราะห์หาทางแก้ไขปัญหานั้นหรือร่วมกันทดลองหาวิธีปฏิบัติใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำงาน โดยผู้ดำเนินการจะต้องจัดเตรียมโครงการ

วิทยากร ข้อมูล รวมทั้งสถานที่ วัสดุที่จำเป็น และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้ให้พร้อม และผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการทุกคนต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (ธีระยุทธ หล่อเลิศรัตน์. 2543 : 657) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการอบรมไว้ดังนี้

ชารี มณีศรี (2542 : 90) กล่าวว่า เป็นกลวิธีที่จัดให้บุคคล เพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ ทักษะ บ่มเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ในวงแคบอาจกล่าวได้ว่า การอบรมมุ่งปรับปรุงงานในปัจจุบันให้ดีขึ้น การศึกษานั้นประกอบอาชีพในอนาคต และการพัฒนา เป้าหมายคือ การพัฒนาองค์การให้ดีขึ้น การฝึกอบรมมีขั้นตอนไม่ซับซ้อนเมื่อเทียบกับการศึกษาและการพัฒนาอาจจัดสำหรับบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์การ โดยมีระยะเวลาดำเนินการตามวัตถุประสงค์และหลักสูตรกำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 2) กล่าวว่า เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและเจตคติในการปฏิบัติให้แก่บุคลากรในหน่วยงานให้สามารถปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ถูกต้องเหมาะสมและได้ผลดียิ่งขึ้นด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพขึ้นตอบสนองความต้องการของหน่วยงานมากขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่องานและต่อหน่วยงาน

สรุป การอบรมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานให้ดีขึ้น โดยสามารถปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ถูกต้องเหมาะสมและดียิ่งขึ้นด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของหน่วยงานมากขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่องานและหน่วยงาน

2. ความสำคัญของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอบรมไว้ดังนี้

1. หน่วยงานแต่ละแห่งจะมีลักษณะเฉพาะตัว มีแบบแผนการทำงานที่แตกต่างเมื่อรับบุคลากรใหม่เข้ามาในหน่วยงาน บุคลากรเหล่านี้จะเป็นบุคลากรที่เพิ่งจบมาใหม่สำหรับบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานบ้างแล้ว การฝึกอบรมจะช่วยให้สามารถปรับปรุงในการทำงานให้เป็นไปตามแบบแผนของหน่วยงานใหม่ได้

2. ความจำเป็นที่หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปฝึกอบรมบุคลากรเพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทำให้หน่วยงานมีความจำเป็นที่จะต้องฝึกอบรมบุคลากรให้สามารถเรียนรู้วิธีการทำงานใหม่ ๆ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ใหม่เพื่อให้การทำงานมีผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. เมื่อทำงานไประยะหนึ่งอาจมีเปลี่ยนแปลงบุคลากรในหน่วยงาน บุคลากรใหม่มาทำงานแทน การฝึกอบรมจะช่วยให้บุคลากรที่มาทำงานแทนเรียนรู้งานและวิธีการทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เร็วขึ้น สามารถเริ่มทำงานได้อย่างถูกต้องและมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น

3.3.3 การนิเทศภายใน

1. ความหมายของการนิเทศภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 51) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก คือการสอนหรือการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมให้เต็มศักยภาพ โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน

กมล ภูประเสริฐ (2544 : 59) กล่าวว่า การนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนาในหน้าที่ความรับผิดชอบ ถือเป็น การพัฒนาบุคลากรรูปแบบหนึ่งซึ่งอาจให้ผลรวดเร็วกว่า โดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษา เพราะผู้นิเทศและผู้เข้ารับการนิเทศทำงานอยู่ร่วมกัน และผู้นิเทศในเรื่องหนึ่งอาจเป็นผู้เข้ารับการนิเทศในเรื่องหนึ่งได้เป็นการรวมพลังกันเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ดีกว่าให้แก่แต่ละคน ปฏิบัติงานในลักษณะต่างคนต่างทำ

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 26) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียนในการที่จะปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

สรุป การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการแนะนำให้คำปรึกษาช่วยกันแก้ปัญหาระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรครูในโรงเรียนหรือระหว่างบุคลากรครูผู้สอนด้วยกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ซึ่งอาจทำได้หลายรูปแบบเช่น การประชุมชี้แจง การปรึกษาหารือ เป็นต้น

2. ความจำเป็นของการนิเทศภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 51) ให้

ความจำเป็นของการนิเทศภายใน โรงเรียนว่าการนิเทศที่จัดขึ้นภายใน โรงเรียน โดยความร่วมมือของครูทุกคนในโรงเรียน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการรวมพลังครู และการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันครูก็มีความมั่นใจ มีขวัญกำลังใจ มีความภาคภูมิใจที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานจนถึงขั้นเกิดความภูมิใจแล้วก็จะปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ จนเป็นนิสัย ทำให้เกิดการพัฒนาที่ถาวร ดังมีคำกล่าวว่าการจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี

สรุปคดี ปาเฮ (2545 : 26) ให้ความจำเป็นของการนิเทศภายในไว้ดังนี้

1. พัฒนาคณะเป็นการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เพื่อนิเทศแล้วบุคลากรภายในโรงเรียนได้รับความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน
2. พัฒนางานเป็นการสร้างสรรค์วิธีการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ประสานสัมพันธ์เป็นการร่วมมือสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน
4. สร้างขวัญและกำลังใจเป็นการสร้างความมั่นใจความสบายใจและมีกำลังใจในการทำงาน

3. กระบวนการนิเทศภายใน

สรุปคดี ปาเฮ (2545 : 28) ได้กำหนดกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นขั้นตอนได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการ
 - 1.1 ผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานนิเทศภายใน โรงเรียน
 - 1.2 ร่วมศึกษา วิเคราะห์รายละเอียดต่าง ๆ ที่เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้
 - 1.3 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานต่อไป
 - 1.4 จัดเตรียมความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการนิเทศ
 - 1.5 สร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูอาจารย์และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นตอนการนิเทศภายใน กำหนดไว้ 2 ลักษณะใหญ่ๆ ดังนี้

2.1 การนิเทศภายในเป็นกลุ่มสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น

2.1.1 การประชุมชี้แจงให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวต่าง ๆ

2.1.2 การประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคนวัตกรรมการสอน

ใหม่ ๆ

2.1.3 การจัดอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้า

2.1.4 การร่วมสัมมนาลักษณะสมาคมเครือข่ายวิชาชีพ

2.1.5 การเยี่ยมสถานศึกษา ครูต้นแบบแห่งอื่น ๆ

2.2 การนิเทศเป็นรายบุคคล สามารถทำได้หลายวิธี เช่น

2.2.1 การตรวจบันทึกการสอน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อน

สอนทุกครั้ง

2.2.2 การเยี่ยมชั้นเรียน สร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอนใน

โรงเรียน

2.2.3 การสังเกตการสอน

2.2.4 การให้คำปรึกษา

3. ขั้นตอนประเมินผล/สรุปผล เป็นการประเมินผลและสรุปผล

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ ตามกรอบปฏิรูปการเรียนรู้ที่ครูอาจารย์นำไปจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลอาจทำได้หลายวิธี เช่น การประเมินโครงการ การวิเคราะห์การวิจัย ฯลฯ เพื่อนำผลสรุปที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนางานนิเทศภายในโอกาสต่อไป

แนวคิดและหลักการในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

1. ความเป็นมาของการเรียนรู้แบบบูรณาการ

อรรถัย มูลคำ และคณะ (2544 : 9-10) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการสอนแบบบูรณาการไว้ว่า ความคิดเรื่องการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนแบบบูรณาการไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ แฮบบาร์ท (Herbart) นักปรัชญาการศึกษาชาวเยอรมันเป็นผู้ริเริ่มคิดขึ้นก่อนเมื่อประมาณศตวรรษที่ผ่านมาแล้ว คิวอี้ นักการศึกษาชาวอเมริกันเป็นผู้นำแนวคิดนี้มาเสนอให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นภายใต้ปรัชญาความเชื่อที่ว่า การศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนในลักษณะเบ็ดเสร็จทั้งตัว มิใช่พัฒนาแค่เพียงเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น

การดำเนินการนำเสนอแนวคิดของหลักสูตรและการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งคือเป็นผู้ริเริ่มได้รับการสนับสนุนจากนักการศึกษาที่มีชื่อเสียงหลายคนในระยะเวลาต่อมา อาทิ บรูเนอร์ (Bruner) วีกอทสกี (Vygotsky) และโรโกฟฟ์ (Rogoff) เป็นต้น นักการศึกษาของไทยหลายคน อาทิ สุมิตร คุณานุกร สัจด์ อุทรานันท์และธำรง บัวศรี เป็นต้น ก็ได้นำหลักการในเรื่องนี้มาเผยแพร่และทดลองใช้มาโดยลำดับเช่นกัน แม้ในหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของไทยเราที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ก็ได้อ้างถึงเรื่องบูรณาการไว้อย่างชัดเจนในแนวทางการดำเนินงานสำหรับการจัดการศึกษาตามหลักสูตร และถ้าจะนึกย้อนทบทวนกันอย่างจริงจัง ๆ จัง ๆ แล้วก็จะพบว่า การจัดการศึกษาของไทยแท้แต่โบราณก็ถือเอาผู้เรียนเป็นใหญ่ เป็นศูนย์กลางมาแต่เดิม ครูจะจัดการศึกษาให้ศิษย์ก็ต้องคำนึงพื้นฐานทางพฤติกรรมและอุปนิสัยของศิษย์แต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกันเป็นที่ตั้ง รวมทั้งเนื้อหาของวิชาที่สอนก็จะอนุโลมให้ดำเนินไปตามวิถีชีวิต และสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้การบูรณาการจึงไม่น่าจะเป็นเรื่องใหม่สำหรับวงการศึกษาไทยและครูไทยแต่อย่างใด เพียงแต่ว่าเราจะให้ความสำคัญและความเอาใจใส่แก่กรณีนี้เป็นพิเศษเพียงใดหรือไม่เท่านั้นเอง เหตุผลที่ต้องสอนแบบบูรณาการ

1. ศาสตร์ทุกศาสตร์ไม่อาจแยกออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เช่นกับวิถีชีวิตคนที่ต้องดำรงอยู่อย่างประสานกลมกลืนเป็นองค์รวม การจัดให้เด็กได้ฝึกทักษะและเรียนรู้เนื้อหาต่างๆ อย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายสอดคล้องกับชีวิตจริง
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา ลดเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นการแบ่งภาระในการสอนของครู
3. การสอนแบบบูรณาการทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิด ประสพการณ์ ความสามารถ และทักษะต่างๆ อย่างหลากหลาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการและเนื้อหาไปพร้อม ๆ กัน

2. ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

กรมวิชาการ (2539 : 21) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหมายถึง วิธีการที่จะปฏิรูประบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องของโลกรอบตัว

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 45) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหมายถึง การนำศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน มาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินการ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจึงเป็นการนำความรู้สาขา

ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด การเรียนการสอนแบบองค์รวมจะต้องเน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชาและเน้นที่เสริมสร้างองค์ความรู้มากกว่าเนื้อหาโดยครู

วิเศษ ชินวงศ์ (2544 : 28) การบูรณาการ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียน โดยมีการเชื่อมโยงและผสมผสานกระบวนการสอน สร้างคุณธรรมให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนให้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2546 : 27) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความหมาย 2 นัย ดังนี้

1. ในความหมายทั่วไป บูรณาการ หมายถึง การทำให้สมบูรณ์ คือการทำให้ส่วนย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน มารวมตัวกันอย่างผสมกลมกลืนเข้าเป็นหนึ่งเดียวเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในตัวเอง

2. ในความหมายของการศึกษา บูรณาการหมายถึง การนำวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมารวมกันเช่น หลักสูตรแบบบูรณาการ คือ หลักสูตรที่มีเนื้อหาวิชาต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในองค์ความรู้อย่างแท้จริง โดยการผสมผสานเนื้อหา องค์ความรู้ที่มีความเกี่ยวข้องกันมารวมไว้เป็นเรื่อง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยไม่ยึดติดตามกลุ่มสาระต่าง ๆ

3. ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

อรัญญา สุชาติโนบล (2545 : 25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ไว้ว่า

1. ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ ระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ทำให้สามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้นและเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

2. นักเรียนได้รับความสนุกสนานในการเรียน เพราะได้เรียนรู้อย่างรอบด้าน

3. นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายจากการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดจากศาสตร์ต่าง ๆ และได้รับความรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและสัมพันธ์กับชีวิตจริง ทำให้สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตของตนเองได้

4. นักเรียนสามารถฝึกทักษะต่าง ๆ ควบคู่กันไป

5. ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิด
ความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน

6. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ เช่น ภาษา ดนตรี ศิลปะ ฯลฯ

บุรชัย สิริมหานทร (2546 : 15-16) ได้กล่าวถึงความสำคัญและสาเหตุที่ต้อง
บูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนว่า

1. วิถีชีวิตจริงคนเรามีเรื่องราวต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันไม่ได้
แยกแยะออกจากกันเป็นเรื่อง ๆ แบบรายวิชา

2. ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นและการเรียนรู้ที่มีความหมายเมื่อมีการบูรณา
การเข้ากับชีวิตจริง ใครเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัวแล้วขยายกว้างไกลตัวออกไป

3. การขยายตัวของความรู้ในปัจจุบันมีเรื่องใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมากมายจำเป็นต้อง
เลือกเฉพาะสาระสำคัญในวิชาต่างๆ มาบูรณาการ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้เวลา เท่าเดิม

4. ไม่หลักสูตรวิชาใดวิชาเดียวที่เป็นความรู้สำเร็จรูปและสามารถนำไปใช้
แก้ปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้

5. เนื้อหาวิชาต่างๆ ที่ใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวข้องกัน ควรนำมาเชื่อมโยงกัน
เพื่อให้ผู้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ลดความซ้ำซ้อนเชิงเนื้อหาวิชา ลดเวลาแบ่งภาวะของผู้สอน

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถและทักษะที่
หลากหลาย

4. ข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

นิคม อุตะมะ (2544 : 168) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนแบบ
บูรณาการไว้ดังนี้

1. ระบบการบริหารจัดการเรียนการสอนยังไม่เอื้อต่อการจัดการเรียน
การสอนแบบบูรณาการ

2. หลักสูตรพุทธศักราช 2521 และ 2524 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 เนื้อหา
ยังเป็นเอกเทศ แต่ละรายวิชามีเนื้อหาสาระมากเกินไป การจัดการเรียนการสอนของครูเร่งรัด
การสอนให้ครบเนื้อหา จึงไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้อย่างมี
ประสิทธิภาพและทั่วถึง

3. ครูผู้สอนแต่ละคนเคยผ่านการเรียนในระบบแยกส่วนเป็นรายวิชาจนฝังใจ
รวมถึงยังไม่มีความรู้ความเข้าใจและสร้างทัศนคติที่ดี ต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ

บูรณาการ ทำให้การเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นเพียงแนวคิดที่ยังไม่นำสู่การปฏิบัติหรือถ้าเริ่มปฏิบัติการสอนก็เต็มไปด้วยความรู้สึกที่ไม่มั่นใจ และยังคงขาดแรงเสริมที่จริงจังจากระบบการจัดการศึกษาของรัฐ

จากข้อจำกัดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ โดเฮอร์ตี (Dougherty, 1999 : 1886 - A) ที่พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาคือการทำให้ทุกหลักสูตรคือตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาถึงมหาวิทยาลัยเป็นหลักสูตรบูรณาการ แต่ยังไม่สามารถทำได้เพราะต้องผ่าน 2-3 ข้อบังคับจึงกลายเป็นเรื่องยุ่งยากมาก และเมื่อทำการศึกษาประกอบการวิเคราะห์หลักสูตรบูรณาการของโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมปลาย พบว่า (1) การนำใช้หลักสูตรบูรณาการจะต้องมีการประชาสัมพันธ์เป็นอย่างดี (2) แนวคิดของหลักสูตรบูรณาการต้องมีการอธิบายอย่างแจ่มแจ้งกับผู้เกี่ยวข้อง (3) ต้องมีการเตรียมตัวครูผู้สอนหลักสูตรนี้เป็นอย่างดี (4) การโคดเดี่ยวนักศึกษาอื่น ๆ เป็นปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่ง (5) ครูผู้สอนขาดประสบการณ์ในการทำงานเป็นทีม (6) ต้องมีการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารและคณะต่าง ๆ ด้วย

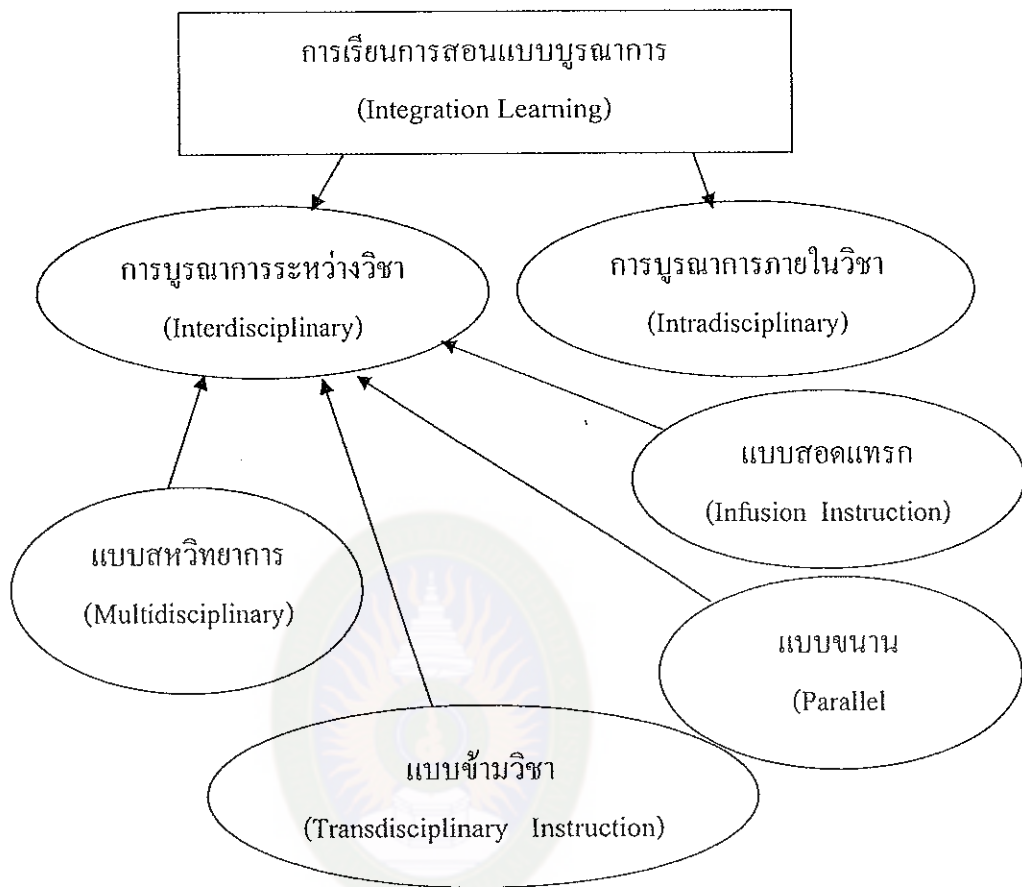
สุคนธ์ ลิทธิพานนท์ และคณะ (2545 : 132) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. ต้องคำนึงเสมอว่าผู้เรียนสำคัญกว่าเนื้อหา การพัฒนาผู้เรียนจำเป็นต้องใช้เวลา การบูรณาการจึงเป็นการหลอมรวมบุคลิกภาพของผู้เรียนให้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา
2. การปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละหน่วยควรใช้เวลาต่อเนื่องกันอาจเป็น 1-2 สัปดาห์ หรือข้ามวันจะดีกว่าที่ต้องให้เสร็จในเวลาอันสั้น
3. คำนึงถึงความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนเป็นเกณฑ์ กิจกรรมควรเป็นปัญหาในชีวิตจริง
4. ควรใช้กระบวนการกลุ่มโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

มีนักศึกษาได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้ ดังนี้

นิคม อุทมะ (2544 : 146-149) ได้กล่าวถึงรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการนิยมจัดใน 2 รูปแบบ คือ การบูรณาการระหว่างวิชา และการบูรณาการภายในวิชา ดังภาพประกอบ 3

แผนภูมิที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบการบูรณาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. การบูรณาการระหว่างวิชา แบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ คือ เป็นการบูรณาการความหลากหลายของสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้รวมถึงกิจกรรมการเรียนการสอน อาจเริ่มจากการสร้างหัวข้อ (Theme) ขึ้นมาแล้วนำความรู้จากวิชาต่างๆ มาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันกับหัวข้อ ซึ่งบางทีเราอาจจะเรียกวิธีบูรณาการแบบนี้หัวข้อ (Thematic Interdisciplinary) ซึ่งจำแนกได้ 4 แบบ ดังนี้

1.1 แบบสอดแทรก (Infusion Instruction) เป็นการบูรณาการโดยครูคนเดียววางแผนและกำหนดหัวข้อ ปัญหาแนวคิด แล้วสอดแทรกเนื้อรายวิชาอื่นๆ เข้าไปในวิชาของตน ทำการสอนและประเมินโดยครูคนเดียว กล่าวคือ มีแผนการสอนเดียว สอนโดยครูคนเดียว ผู้เรียนได้เรียนรู้จากครูคนเดียวแต่มีสาระการเรียนรู้จากหลายวิชา ทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาได้ กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปแบบสอดแทรก

ความรู้ในระหว่ำสอน

1.2 แบบขนาน (Parallel Instruction) เป็นการบูรณาการโดยครูหลายคน หลายวิชา ครูผู้สอนจะวางแผนการสอนร่วมกัน กล่าวคือ มีการกำหนดหัวเรื่อง ปัญหา แนวคิด ร่วมกัน แล้ววางคนต่างสอนในรายวิชาของตน ภายใต้วหัวเรื่อง ปัญหาและแนวคิดเดียวกัน งานที่ มอบหมายให้ผู้เรียนทำแตกต่างกันไปในแต่ละรายวิชา ครูแต่ละคนแยกกันเขียนแผนการสอน และการประเมินผลผู้เรียน ได้เรียนรู้จากครูแต่ละคนในหัวเรื่องเดียวกันทำให้มองเห็น ความสำคัญเชื่อมโยงกันและกันและนำความรู้ที่ได้ในวิชาต่าง ๆ ไปแก้ปัญหาก็ได้

1.3 แบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary) เป็นการบูรณาการโดยครู หลายคน หลายวิชา วางแผนและกำหนดหัวเรื่องปัญหา แนวคิดร่วมกัน กำหนดชิ้นงานหรือ โครงการ โดยเชื่อมโยงวิชาต่าง ๆ ร่วมกันแล้วต่างคนแยกสอนภายใต้วหัวเรื่อง ปัญหา แนวคิด เดียวกัน โดยร่วมกันกำหนดว่าจะแบ่งงานหรือโครงการออกเป็นงานหรือโครงการย่อย ๆ ให้ ผู้เรียนทำในแต่ละรายวิชาครูสอนและประเมินผลงานหรือโครงการแต่ละชิ้นในส่วนที่ตนสอน ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากครูหลายคนในหัวเรื่องปัญหาและแนวคิดเดียวกันทำให้สามารถเชื่อมโยง ความรู้จากวิชาต่าง ๆ มาสร้างสรรค์งานได้

1.4 แบบข้ามวิชาหรือสอนเป็นคณะ (Transdisciplinary Instruction) เป็น การบูรณาการโดยคณะครูหลายคน หลายวิชา วางแผน กำหนดหัวเรื่องและแนวคิดเป็นคณะ ร่วมกันกำหนดงานหรือโครงการให้ผู้เรียนทำร่วมกัน ร่วมกันกำหนดกิจกรรมและเขียน แผนการสอนแผนเดียวกัน แล้วดำเนินการสอนร่วมกัน โดยมอบหมายงานหรือโครงการให้ ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นงานหรือโครงการเดียว หรือจัดกิจกรรมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าและ ปฏิบัติงานในกลุ่มเดียวกัน ครูทุกวิชาประเมินงานหรือโครงการชิ้นเดียว ผู้เรียนได้เรียนรู้จากครู เป็นคณะ และเชื่อมโยงวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการ สร้างสรรค์ผลงานได้

ซึ่งรายละเอียดของรูปแบบของการบูรณาการทั้ง 4 รูปแบบ สรุปได้ดังตาราง 1 (ธีระชัย ปุรณ โขติ. 2544 : 5)

ตารางที่ 1 รูปแบบของการบูรณาการ 4 รูปแบบ

รูปแบบบูรณาการ	วิธีการ	กิจกรรม	การประเมินผล	ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
สอดแทรก (Infusion)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูคุณเดียววางแผนและกำหนดหัวเรื่องโดยสอดแทรกเนื้อหาวิชาอื่นๆ เข้าไปในวิชาของตน 	<ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายงานตามที่วางแผนไว้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูคุณเดียวประเมิน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนได้รับความรู้จากครูคนเดียวและมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาได้
ขนาน (Parallel)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูหลายคนวางแผนการสอนร่วมกันและกำหนดสิ่งที่ต่อไปนี้เป็นลักษณะเดียวกัน - หัวเรื่อง (Theme) - ความคิดรวบยอด - ปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายงาน/โครงการให้นักเรียนทำแตกต่างกันไปในแต่ละรายวิชา 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูแต่ละคนแยกกันประเมิน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนได้รับความรู้จากครูแต่ละคน ในหัวเรื่องของงานเป็นเรื่องเดียวกันทำให้มองเห็นความสัมพันธ์มองเห็นเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน
สหวิทยาการ (Multidisciplinary)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูหลายคนวางแผนการสอนร่วมกันภายใต้หัวเรื่องเดียวกัน - ครูหลายคนวางแผนการสอนร่วมกันและกำหนดสิ่งที่ต่อไปนี้เป็นลักษณะเดียวกัน - หัวเรื่อง (Theme) - ความคิดรวบยอด - ปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายงานหรือโครงการ โดยให้นักเรียนทำร่วมกันโดยกำหนดว่าจะแบ่ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูแต่ละคนจะประเมินผลงานแต่ละชิ้นในส่วนที่ตนสอนโดยกำหนดเกณฑ์เอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนได้รับความรู้จากครูหลายคนในหัวเรื่องหรือปัญหาเดียวกัน ทำให้สามารถเชื่อมโยงความรู้จากวิชาต่างๆ มาใช้แก้ปัญหาได้

รูปแบบบูรณาการ	วิธีการ	กิจกรรม	การประเมินผล	ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
สหวิทยาการ (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูหลายสอนต่างวิชาด้วยกัน โดยแยกกันสอน ภายให้หัวข้อเรื่องเดียวกัน - ครูร่วมกันกำหนดชิ้นงาน/โครงการ โดย เชื่อมโยงวิชาต่าง ๆ - ครูหลายคนวางแผนการสอนร่วมกัน สอนเป็นคณะ(Team Teaching) โดย กำหนดสิ่งที่ต้องไปนี้ด้วยกัน - หัวเรื่อง (Theme) - ปัญหา - ความคิดรวบยอด/จุดประสงค์ - เนื้อหา - ร่วมกันสอนเป็นคณะในหัวเรื่องเดียวกัน - ตามที่วางแผนไว้กับนักเรียนกลุ่มเดียวกัน - ครูร่วมกันกำหนดชิ้นงาน/โครงการให้ นักเรียนทำร่วมกัน 	<p>งานนั้นเป็นงานย่อย ๆ ให้นักเรียนทำแต่ละวิชา</p> <ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายงานหรือโครงการให้นักเรียนทำร่วมกัน - เป็นงานชิ้นใหญ่ - จัดกิจกรรมและหาแหล่งข้อมูลความรู้ให้นักเรียนเพื่อศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติงานในกลุ่มเดียวกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูประเมินผลงานร่วมกันในงานชิ้นเดียวกัน - โดยมีเกณฑ์ตัดสินร่วมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เป็น - การเชื่อมโยงสาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันสามารถนำความรู้ไปประยุกต์สร้างสรรค์ - ชิ้นงานได้
ข้ามวิชา/สอนเป็นคณะ (Transdisciplinary)				

2. การบูรณาการภายในวิชา (Intradisciplinary) เป็นการบูรณาการเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้ทุกระดับของผู้เรียนรู้ในรายวิชาเดียวกัน ซึ่งโดยทั่วไปครูผู้สอนจะเชื่อมโยงการเรียนรู้ให้เกิดการติดต่อเนื้อหาในรายวิชานั้น ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งระบบ มองภาพในองค์รวมทั้งตัวหรือตลอดแนว เป็นกระบวนการ สามารถแยกแยะความสัมพันธ์ของระบบได้เป็นอย่างดีหรือเป็นการบูรณาการสาระที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น คุณธรรม จริยธรรม

จากลักษณะข้างต้น เราสามารถบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนได้เป็น 2 ลักษณะคือ (สุนันทา สุนทรประเสริฐ. 2545 : 24)

1. แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ทำได้โดยกำหนดหัวข้อ (Theme) ขึ้นมาแล้วนำความรู้จากวิชาต่างๆ มาเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับหัวเรื่อนั้น บางครั้งเรียกการบูรณาการแบบนี้ว่า แบบสหวิทยาการแบบมีหัวข้อ (Thematic Interdisciplinary Studies) หรือสหวิทยาการแบบเน้นการประยุกต์ (Application – first Approach)

2. แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) เป็นการนำเรื่องที่ต้องการจะบูรณาการไปสอดแทรก (Infusion) ในวิชาต่างๆ บางครั้งเรียกการบูรณาการแบบนี้ว่า การบูรณาการแบบเน้นเนื้อหา (Discipline –First Approach)

ไม่ว่าจะเป็นการบูรณาการหลักสูตรใดก็ตาม ในการจัดจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงหลักการที่สำคัญ 5 ประการ

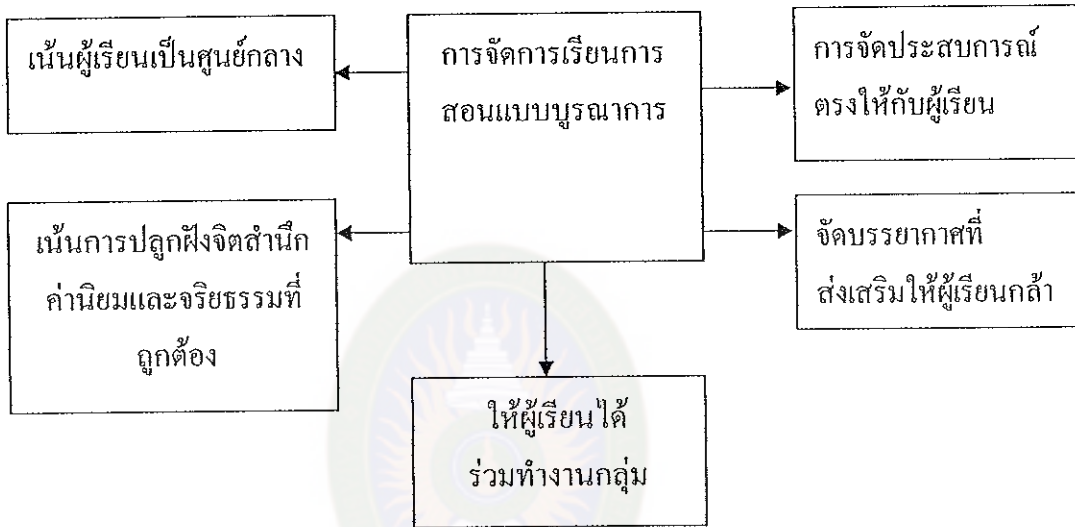
1. การจัดการเรียนการสอนโดนเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น

2. การส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมทำงานกลุ่มด้วยตนเอง โดยส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่หลากหลายในการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสดำรงมือทำด้วยตนเอง

3. จัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสดำรงมือทำจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย ตรงกับความเป็นจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และส่งเสริมให้มีโอกาสดำรงมือทำจริงจนเกิดทักษะและความสามารถที่ติดเป็นนิสัย

4. จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่ส่งเสริมเกิดความรู้สึกกล้าคิด กล้าทำส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสดำรงมือทำซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตนต่อสาธารณชนหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน

5. เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้องดีงาม ให้ผู้เรียนสามารถจำแนกแยกแยะความถูกต้องดีงาม และความเหมาะสมได้ สามารถจัดความขัดแย้งได้ด้วยเหตุผล มีความกล้าหาญทางจริยธรรม และแก้ปัญหาด้วยปัญญาและสามัคคีสรุปหลักการสำคัญได้ดังภาพประกอบ 4

แผนภูมิที่ 4 แสดงหลักการสอนแบบบูรณาการ

อรุณญา สุชาลีโนบล (2545 : 23-24) ได้กล่าวถึง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีอยู่ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การสอนบูรณาการแบบครูผู้สอนเพียงคนเดียว หรือแบบสอดแทรก เป็น การสอนโดยครูผู้สอนจะสอดแทรกเนื้อหาสาระอื่น ๆ ให้เข้ากับหัวข้อเรื่องหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากเนื้อหาสาระที่กำหนด
2. การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน เป็นการสอนโคจรผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่สอนต่างวิชากัน ต้องวางแผนร่วมกันในการกำหนดหัวเรื่องสาระสำคัญหรือความคิดรวบยอด และปัญหา เดียวกันเมื่อวางแผนร่วมกันแล้ว ครูแต่ละคนก็วางแผนการสอนของแต่ละคนซึ่งจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของวิชา

3. บูรณาการแบบพหุวิทยาการ เป็นรูปแบบการสอนที่มีลักษณะคล้าย การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน โดยผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ได้ร่วมกันวางแผนใน การกำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด และปัญหาาร่วมกัน แล้วแต่ละคนก็สอนตามลักษณะ วิธีการของตน จากนั้น ครูผู้สอนก็จะมีการกำหนดงานหรือโครงการให้นักเรียนปฏิบัติ โดย กิจกรรมในโครงการนั้นจะมีจะต้องเชื่อมโยงวิชาต่างๆ เข้ากันด้วย

4. บูรณาการข้ามวิชาหรือการสอนเป็นคณะ เป็นการสอนที่ครูผู้สอนใน วิชาต่าง ๆ ร่วมกันวางแผนเป็นคณะ โดยร่วมกันวางแผนปรึกษาในการกำหนดหัวเรื่อง ความคิด รวบยอด และปัญหาาร่วมกันและดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกัน

6. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1. ความหมายของแผนการสอน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแผนการสอน ไว้ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 196) กล่าวว่า แผนการสอน หมายถึง การเตรียมการสอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางการสอนสำหรับครู อันจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องเตรียมการให้รอบคอบ แต่ควรยืดหยุ่นได้ในทาง ปฏิบัติ เพราะเหตุการณ์ในห้องเรียนอาจไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้อง เขียนแผนการสอนให้ชัดเจนว่า ผู้สอนจะต้องทำอะไร อย่างไร เมื่อใด ผู้เรียนจะต้องทำอะไร อย่างไร เมื่อใด ใช้สื่ออุปกรณ์ทำอะไร เมื่อใด และวัดและประเมินผลอะไร อย่างไร เมื่อใด หากกิจกรรมที่วางแผนไว้มีปัญหาและอุปสรรค ผู้สอนควรปรับกิจกรรมอย่างไร

กรมวิชาการ (2542 : 5) กล่าวว่า แผนการสอน หมายถึง การนำวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอนและการวัดประเมินผล สำหรับเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตรสภาพ ของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์และตรงกับชีวิตในท้องถิ่น

กรมสามัญศึกษา (2542. : 6) กล่าวว่า แผนการสอนหรือบันทึก แผนการสอน หมายถึง การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีจุดประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหา สาระกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และวัดประเมินผลการเรียน การสอน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอน หรือจุดเน้นของหลักสูตร

สภาพของผู้เรียนและความพร้อมของโรงเรียนและตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น ซึ่งผู้สอนได้จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าเพื่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน แผนการสอนที่ดีนั้น ต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า สอนอะไร เพื่ออะไร สอนอย่างไร และจะทราบผล การเรียนการสอนได้ด้วยวิธีใด

วัตนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 1) กล่าวว่า แผนการสอน หมายถึง แผนการ หรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตำลี รักสุทธิ และคณะ (2544 : 42) กล่าวว่า แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง แผนการเตรียมการ หรือโครงการทางวิชาการที่ได้รับการจัดทำอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติมากที่สุดรวมทั้งสามารถเลือกกิจกรรมปฏิบัติตามความสนใจ ความถนัด และพัฒนาการของผู้เรียนด้วย เป็นการเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตามอัตภาพของแต่ละบุคคลด้วย

สรุป แผนการสอน หมายถึง แผนการ หรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางการสอนสำหรับครูในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง อันจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ความสำคัญของแผนการสอน

แผนการสอนเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางของครู การวางแผนการสอนเป็นงานสำคัญ of ครู การสอนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับ การวางแผนการสอนเป็นสำคัญประการหนึ่ง (ชูศรี ดันพงศ์. 2544 : 106)

สุลัดดา ลอยฟ้า, ไพศาล สุวรรณน้อย และสันติ วิจักขณาลัญญ์ (ม.ป.ป. : 61) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่อย่างสม่ำเสมอ
2. ช่วยให้ผู้สอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเปลี่ยนแปลง

3. ผู้สอนสามารถมองเห็นกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ และสามารถประเมินผลลัพธ์ในการทำงานได้

4. เป็นเครื่องมือที่ใช้การจัดการจัดการเรียนการสอน โดยผู้สอนหรือผู้สอนแทน

ชาลัญชัย อัจฉินสมาจาร (2542 : 24-27) ได้ให้ความสำคัญของแผนการสอนไว้ดังนี้

1. ความเจริญงอกงามทางการศึกษาของนักเรียนขึ้นอยู่กับ การคัดเลือกเนื้อหาวิชา กิจกรรม ประสบการณ์ และวิธีสอนที่คัดแปลงให้เข้ากับ ความสนใจ ความต้องการ ความสามารถ และระดับวุฒิภาวะของเขา ครูฉลาดที่วางแผนบทเรียนของตนเองเป็นอย่างดี ได้รับผลดีที่สุดในการสอน

2. แผนการสอนรวมถึงการจัดการทำกรอบของจุดมุ่งหมาย แล้วเลือกเนื้อหาวิชา ระเบียบแบบแผน วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิคการประเมิน ครูที่ตั้งทำสิ่งเหล่านี้ ถูกบังคับให้เตรียมและจัดระเบียบบทเรียนของคนให้ดี

3. การทำแผนการสอนเกี่ยวข้องกับการคาดคะเนว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นและเลือกประสบการณ์ที่จะเปลี่ยนเด็กให้ดีขึ้น การคาดคะเนจึงช่วยทำให้เกิดการสอนที่ดีซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของครูทุกคน การทำแผนการสอนจะกระตุ้นให้มีความคิดสร้างสรรค์

4. แผนการสอนใช้เป็นคู่มือสำหรับครูฝึกสอน เนื่องจากมีหลายเรื่องในใจของนักศึกษาครู เขาอาจลืมเนื้อหาวิชาหรือลำดับของเนื้อหาที่จะสอน แผนการสอนจึงทำหน้าที่เป็นผู้เตือน

5. การวางแผนช่วยป้องกันการสูญเสียเวลาซึ่งปกติมักเกิดขึ้นกับการสอนที่ไม่ได้จัดระเบียบแผนการสอนช่วยครูให้มีระบบและระเบียบ นอกจากนี้ยังช่วยครูให้ตัดสินใจว่า สอนอย่างไรจึงไม่มากหรือน้อยเกินไป ถ้าสอนมากเกินไปก็อาจไม่ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้มากนัก ถ้าสอนน้อยเกินไปการสอนซ้ำ ๆ ที่ไม่จำเป็นก็ต้องเกิดขึ้นไม่ว่ากรณีใดก็ทำให้ต้องสูญเสียเวลา

6. แผนการสอนป้องกันไม่ให้ออกนอกเนื้อหาวิชา โดยทำให้ครูตระหนักถึงสิ่งที่เขาต้องทำให้สำเร็จในวันนั้น คำถามบางอย่างอาจทำให้การอภิปรายนำไปสู่บทเรียนแต่แผนการสอนจะทำให้ครูกลับเข้าสู่บทเรียน

7. แผนการสอนให้ความรู้สึกในความมั่นคง โดยเฉพาะต่อครูใหม่ซึ่งมักมีความรู้

8. รู้สึกประหม่าและเครียด แผนการสอนที่เตรียมมาอย่างดีจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในตัวเองและลดความรู้สึกไม่มั่นใจ

9. หลักการของการทำกิจกรรมด้วยตัวเอง ประยุกต์ใช้ทั้งกับครูและนักเรียนถ้าเด็กเียนด้วยการกระทำ ครูก็จะสอนด้วยการกระทำ เช่นเดียวกันจากการทำแผนการสอนครูจะเป็นครูที่มีประสิทธิผลกว่า โดยการเตรียมการสอนที่ดีจะช่วยประกันถึงการสอนที่ดี

10. แผนการสอนมีประโยชน์ไม่เพียงกับครูเท่านั้น แต่จะมีประโยชน์ต่ออาจารย์ใหญ่ และศึกษานิเทศก์ด้วย อาจารย์ใหญ่และศึกษานิเทศก์สามารถรู้ว่าครูได้สอนอะไรบ้าง เนื้อหาครอบคลุมบทเรียนหรือไม่ ทั้งยังสามารถตัดสินในประสิทธิภาพของครู เนื่องจากแผนการสอนจะแสดงการเลือกเนื้อหาวิชาและวิธีสอนของครู

11. แผนการสอนในอดีตจะเป็นประโยชน์สำหรับครูที่ช่วยสอนแทนในยามฉุกเฉิน ครูสอนแทนจะกำหนดบทเรียนในอนาคต โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของเนื้อหาวิชาที่ได้สอนในชั้นเรียนไปแล้ว

3. การวางแผนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การวางแผนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเริ่มจากการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้โดยนำเอาสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยย่อยๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวมหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้รายปี/รายภาคของรายวิชา โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ (พูนสุข อุดม. 2548 : 71-72)

1. นำสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาคของแต่ละรายวิชามาวิเคราะห์และแยกเป็นหัวเรื่อง (Theme)/หัวข้อย่อย การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้สอน - ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมและเค้าโครงของความคิดและเข้าถึงข้อสรุปที่สามารถนำไปสู่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้ หลักการเขียนผังการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ใช้หลักการของการเขียนแผนผังความคิด (Mindmapping) โดยเขียนข้อความ “ประเด็นหลัก” และไว้ตรงกลาง และเขียนข้อความ/วลีที่มีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับประเด็นหลักเป็น “ประเด็นรอง” และถ้ามี “ประเด็นย่อย” ที่สัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกันประเด็นรองก็อาจเขียนต่อขยายไปเรื่อย ๆ ดังนี้

2. นำหัวข้อ/หัวข้อย่อย ของแต่ละรายวิชามากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะมีลักษณะของหน่วยการเรียนรู้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

2.1 หน่วยการเรียนรู้เฉพาะของแต่ละรายวิชา

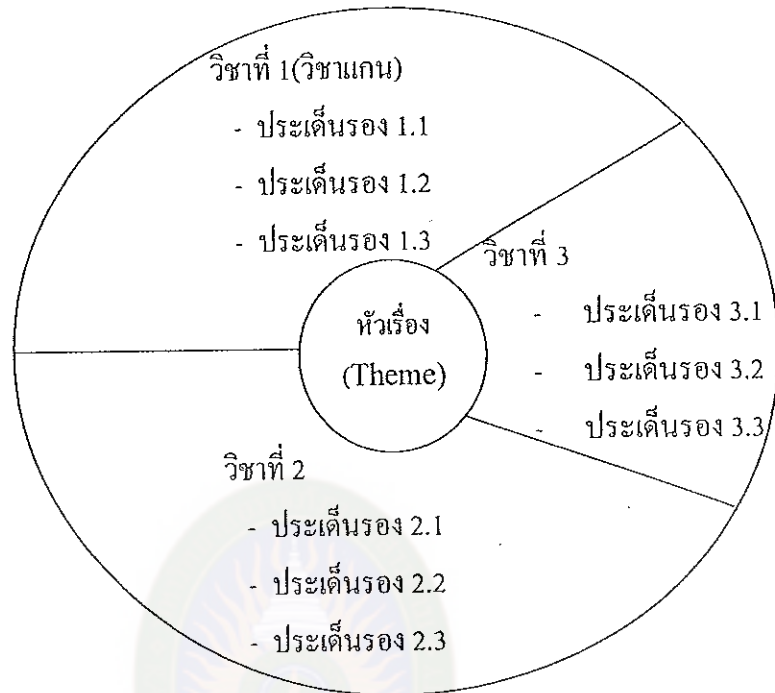
2.2 หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจัดทำโดยพิจารณาจาก สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ของรายวิชาที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกันซึ่ง จะเป็นการบูรณาการระหว่างรายวิชาที่ต่างกัน โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 วิเคราะห์และกำหนดหัวข้อ/หัวข้อย่อยของแต่ละรายวิชา ที่จะนำมาบูรณาการร่วมกันซึ่งสามารถพิจารณาได้จากแผนผังความคิดสาระการเรียนรู้ในข้อ 1

2.2.2 วิเคราะห์และกำหนดประเด็นการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา ที่จะนำไปบูรณาการกับหัวข้อ/หัวข้อย่อยที่กำหนดไว้ โดยกำหนดประเด็นการเรียนรู้ที่บูรณา การในรูปแบบของแผนผังความคิดเช่นกัน

2.2.3 วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาที่จะนำมา บูรณาการร่วมกัน โดยกำหนดชิ้นงาน/โครงการ หรือกิจกรรมหลักอย่างชัดเจนในขั้นตอนนี้ เป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (อย่างย่อ ๆ) ที่แสดงให้เห็นถึงการบูรณา การกับวิชาอื่นๆ หลักการเขียนแผนผังแสดงการวางแผนการจัดกิจกรรมนี้จะเขียนหัวข้อ (Theme) ไว้ในวงกลมเล็ก(ตรงกลาง) และเขียนชื่อวิชาที่ต้องการบูรณาการไว้ในพื้นที่แต่ละ ส่วนในวงกลมใหญ่และเขียนกิจกรรมหลักของแต่ละวิชาไว้ใต้ชื่อวิชานั้น ๆ

แผนภูมิที่ 5 แสดงการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

4. ส่วนประกอบของแผนการสอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ส่วนประกอบของแผนการสอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีลักษณะเหมือนแผนการสอนทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย (กรมวิชาการ, 2544 ก : 49)

1. สาระสำคัญ คือ ความคิดรวบยอด หรือหลักการ หรือโครงสร้างของเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับหลังจากเรียนเรื่องราวนั้น ๆ ไปแล้ว
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์มาจากหลักสูตรในคำอธิบายรายวิชาเป็นสิ่งที่บอกให้ทราบว่า จะจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในขั้นใดของทักษะ เช่น ชั้นความรู้ความจำ ความเข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า และเมื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วควรมีจุดประสงค์ย่อย เพื่อนำทางไปสู่การเรียนรู้ปลายทางนั้นด้วย
3. เนื้อหา คือ หัวข้อเนื้อหาย่อย ๆ ตามจุดประสงค์นำทาง

4. กิจกรรมการเรียนการสอน คือ การจัดสภาพการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ต้องเน้นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ได้ฝึกปฏิบัติทั้งงานกลุ่มและงานบุคคล

5. สื่อการเรียนการสอน คือ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ได้ง่ายและรวดเร็ว

6. การวัดและประเมินผล คือ การประมาณราคาหรือประมาณค่าสิ่งของต่าง ๆ เพื่อบอกคุณภาพของสิ่งนั้น ๆ เช่น การประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นการบอกคุณภาพว่าผู้เรียนมีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้มีการพัฒนาหรือต้องปรับปรุงแก้ไข ครูอาจต้องใช้เครื่องมือหลายชนิด เพื่อจะได้ข้อมูลมากเพียงพอที่นำมาประกอบการวินิจฉัยได้ เป็นต้นว่า แบบสังเกต แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ ฯลฯ

5. ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ดังนี้
 อัญชลี สารัตนะ (2543 : 27-31) ได้แบ่งขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดเรื่องที่จะสอน โดยการศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวเรื่อง(Theme) ความคิดรวบยอดหรือปัญหาในการสอน(เหมาะกับ Infusion Instruction และ Parallel) หรืออาจกำหนดเรื่องที่จะสอนจากการเลือกจุดประสงค์รายวิชา 2 รายวิชาขึ้นไปแล้วนำมาสร้างเป็นหัวเรื่อง ในการสร้างหัวเรื่อง ครูอาจเลือกใช้วิธีการเหล่านี้

- 1.1 ศึกษาหลักสูตรหรือเอกสารประกอบหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 ระดมสมองของครูและนักเรียน
- 1.3 ศึกษาความต้องการของนักเรียน
- 1.4 หัวเรื่องที่สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริง

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอน สำหรับเรื่องที่กำหนดในขั้นที่ 1 โดยกำหนดความรู้และความสามารถที่ต้องการจะเกิดแก่ผู้เรียนควรเขียนให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมและการประเมินผล

ขั้นที่ 3 วางแผนการสอน เป็นการกำหนดรายละเอียดของการสอน ตั้งแต่ต้นจนจบ โดยการเขียนแผนการสอนซึ่งอาจจัดในรูปแบบแผนการสอนรายคาบรวมทั้งระบุทรัพยากร แหล่งความรู้ อุปกรณ์ หรือวัสดุอื่นที่ต้องใช้

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดขึ้นในขั้นที่ 3 รวมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนความสอดคล้องสัมพันธ์กันของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผลสำเร็จของการสอนตามจุดประสงค์ โดยมีการบันทึกจุดเด่นจุดด้อยของกิจกรรมไว้สำหรับปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 การประเมินผล ประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน และการบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้โดยใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงเช่น การสังเกตการปฏิบัติงาน ตรวจสอบงาน ทดสอบ และสัมภาษณ์

กรมวิชาการ (2544 ข : 17) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเรื่องที่จะสอน หมายถึง การศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหา

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ หมายถึง การศึกษาจุดประสงค์ของวิชาหลักและวิชารองที่จะนำมาบูรณาการ และกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอนสำหรับหัวข้อนั้น ๆ เพื่อการวัดผลและประเมินผล

ขั้นที่ 3 การกำหนดเนื้อหาห้อย หมายถึง การกำหนดเนื้อหาห้อย ๆ สำหรับการเรียนรู้ให้สนองจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การวางแผนการสอน หมายถึง การกำหนดรายละเอียดของการสอนตั้งแต่ต้นจนจบโดยการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญเช่นเดียวกับแผนการสอนทั่วไป คือ สาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 5 การปฏิบัติการสอน หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อันกำหนดไว้ในแผนการสอน รวมทั้งมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ความสอดคล้องกันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลสำเร็จของการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ โดยมีการบันทึกจุดเด่น จุดด้อยไว้สำหรับการปรับปรุงและพัฒนา

ขั้นที่ 6 การประเมินปรับปรุงและพัฒนา หมายถึง การนำผลที่ได้บันทึกรวบรวมไว้ในขณะปฏิบัติการสอน มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนการสอนแบบบูรณาการให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ลำดับ รัชสุทธิ และคณะ (2544 : 49) ได้แบ่งขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรจะทำให้ผู้เขียนการสอมนมองเห็นแนวทางในการเขียนแผนการสอนได้ชัดเจนและเขียนแผนการสอนได้ตรงตามที่หลักสูตรกำหนด

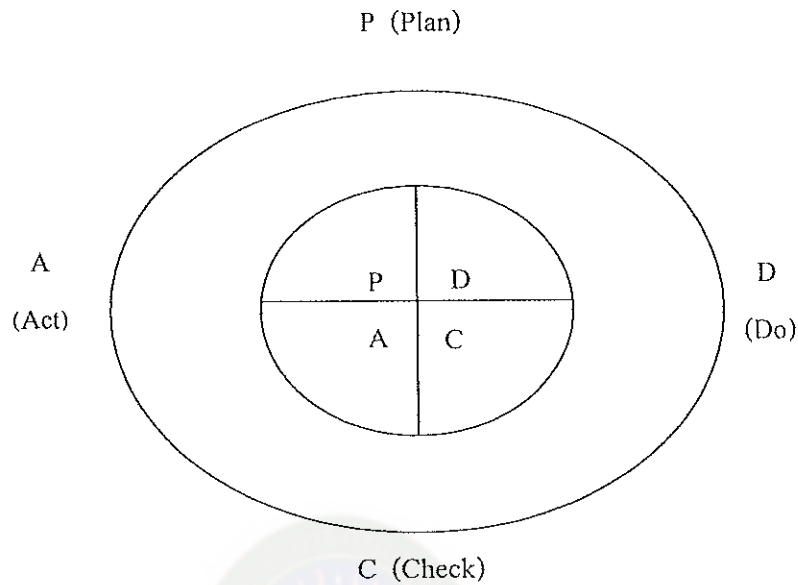
ขั้นที่ 2 วิเคราะห์หลักสูตรจะช่วยให้ทราบว่าหลักสูตรมีจุดประสงค์อะไร มีเนื้อหากิจกรรมอะไร มีเวลาเท่าใด การจัดการเรียนการสอนจะวัดผลเป็นอย่างไร เมื่อเข้าใจแล้วจึงนำไปวางแผนดำเนินการต่อไป

ขั้นที่ 3 การจัดการกำหนดการสอน เป็นการวางแผนกำหนดแบบกว้างโดยการนำรายละเอียดที่ได้จากการวิเคราะห์ คำอธิบายในหลักสูตรแยกย่อยเนื้อหาจุดประสงค์ กิจกรรมและกำหนดคาบเวลาในการสอน

ขั้นที่ 4 การเขียนแผนการสอนจะต้องเน้นนักเรียนเป็นสำคัญเป็นการเตรียมการสอนที่จะหลอมรวมเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ตั้งแต่ 2 กลุ่มประสบการณ์ขึ้นไปเข้าด้วยกันซึ่งอาจใช้กลุ่มประสบการณ์ใดเป็นแกนก็ได้และในการกำหนดกิจกรรมต้องสนองความแตกต่างของผู้เรียนด้วย

6. กระบวนการ PDCA กับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการพัฒนาคุณภาพที่ไม่มีที่สิ้นสุดเป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดไป ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำแนวคิดของเดมมิ่ง เกี่ยวกับวงจร P D C A มาดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หมุนรอบแล้วเริ่มต้นใหม่ไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด กล่าวคือ P คือ การวางแผน (plan) D คือ การปฏิบัติ (Do) C คือ การตรวจสอบ (Check) A คือ การพัฒนา/ปรับปรุงแก้ไข (Action) ผู้สอนสามารถดำเนินการได้ทั้งส่วนที่ดีเป็นจุดแข็งให้ดียิ่งขึ้นตลอดไป และส่วนที่ยังต้องปรับปรุงก็ทำให้ดีขึ้นจนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยกระดับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นตลอดไป หัวใจสำคัญของวงจร P D C A คือ ต้องทำให้ครบวงจรและทำอย่างจริงจังต่อเนื่องตลอดไป ดังภาพประกอบที่ 6

แผนภูมิที่ 6 แสดงวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง

บริบทการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล

1. ประวัติการก่อตั้ง

โรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล เดิมชื่อโรงเรียนพลประชานุกูล สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ก่อตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2464 อยู่ที่ดินราชพัสดุติดบึงละเลิงห้วย เป็นอาคารเรียนชั่วคราว

ปีพุทธศักราช 2470 รองอำมาตย์ตรี พระศรีพลรัตน์ นายอำเภอขณะนั้น ได้จับจองที่ดินใหม่ในเนื้อที่ 25 ไร่ สร้างอาคารหลังแรก ด้วยเงินการศึกษาพลี จำนวน 28,536 บาท 6 สดางค์สร้างเสร็จเมื่อ วันที่ 25 กันยายน 2471 จึงถือเป็นวันสถาปนาโรงเรียน

ปีพุทธศักราช 2506 โอนการจัดการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการมาสังกัดเทศบาลเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า “โรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล” ปัจจุบันโรงเรียนอยู่ในสังกัดเทศบาลเมืองเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย

2. ขนาดและที่ตั้ง

โรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถม และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ ตั้งอยู่เลขที่ 311 ถนนเสริมสวาสดี ตำบลเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่ใจกลางเมือง มีเนื้อที่ 25 ไร่ ถนนรอบ 4 ด้าน การคมนาคมสะดวก ตั้งอยู่ใกล้สถานที่ราชการหลายแห่ง เช่น ที่ว่าการอำเภอพล ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน สำนักงานเทศบาลเมืองเมืองพล โรงพยาบาลแม่และเด็ก และวัดสระจันทร์มังคลาราม

3. วิสัยทัศน์

โรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนี้

“ กำหนดวิสัยทัศน์ พัฒนาองค์กร สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม เพียบพร้อมคุณธรรม เลิศล้ำวิชาการ ประสานชุมชน พัฒนาดนแบบพึ่งพา สรรหาเทคโนโลยี อนุรักษ์วิถีความเป็นไทย ร่วมใจสู่สากล คุณเด่นด้านสุขภาพ”

4. พันธกิจ

โรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล มีภารกิจหลักคือจัดการศึกษาให้แก่ชุมชน โดยมีพันธกิจต่าง ๆ ดังนี้

1. ใ้บุคลากร กำหนดวิสัยทัศน์ในการทำงานของตน
2. จัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน
4. สร้างบรรยากาศ จัดสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนรู้
5. จัดให้มีโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม
6. สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
8. จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพ
9. จัดให้มีสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เพียงพอ
10. ส่งเสริม สนับสนุน และเข้าร่วมงานประเพณีท้องถิ่น
11. จัดให้มีสารสนเทศ

12. จัดให้มีโครงการด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการศิลปะและกีฬา

5. เป้าหมาย

โรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล มีการกำหนดเป้าหมายด้านการจัดการเรียน การสอน และด้านการพัฒนาบุคลากร ไว้ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน

1.1 การพัฒนาจัดทำแผนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และนำไปใช้ สอนจริงในทุกระดับชั้น 70%

1.2 ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนโดยใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างน้อย 50% และให้นักเรียนได้เรียนรู้เทคโนโลยีโดยการปฏิบัติ

1.3 มีการประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง

1.4 การนิเทศติดตามประเมินผลและรายงาน

1.4.1 การนิเทศภายในอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

1.4.2 ครูทุกคนได้รับการนิเทศภายใน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

2. ด้านการพัฒนาบุคลากร โรงเรียนมีเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้

2.1 บุคลากรในโรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียน การสอน โดยจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

2.2 บุคลากรในโรงเรียนพัฒนางานด้านการเรียนการสอนของตนเองได้อย่าง มีประสิทธิภาพ โดยจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

2.3 จัดสวัสดิการ สวัสดิภาพ และสิทธิประโยชน์เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ ให้บุคลากรเกิดความภูมิใจในการปฏิบัติงาน

2.4 ส่งเสริมการพัฒนาดตนเองทางด้านวิชาการ โดยการจัดทำผลงานอย่าง น้อย 10% ของบุคลากร

6. ข้อมูลพื้นฐาน

โรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานภาค บัณฑิต ประเภทโรงเรียนขนาดใหญ่ เป็นโรงเรียนเก่าแก่ที่มีชื่อเสียงในด้านการเรียนการสอน ที่สุดในอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ประชาชนผู้ปกครองนักเรียนเลื่อมใส ศรัทธา นิยมนำ บุตรหลาน เข้ามาเรียนจำนวนมาก ซึ่งเป็นค่านิยมที่เชื่อว่าได้เข้ามาโรงเรียนแห่งนี้บุตรหลาน จะอ่านออกเขียนได้ และเรียนต่อ หรือประกอบอาชีพได้ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5

ด้าน ความขยันหมั่นเพียร การประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความเมตตากรุณา
 เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีศิษย์เก่าที่จบการศึกษาจากที่ประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งด้านหน้าที่ราชการ
 และด้านประกอบอาชีพส่วนตัวหลายท่าน อาทิเช่น พลตำรวจเอกประชา พรหมนอก อดีต
 ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ นายระดม รุจิเกียรติกำจรคหบดี ผู้มั่งคั่งในอำเภอพล
 จังหวัดขอนแก่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

พิเชษฐ์ สุทธิวิรัตน์ (2540 : 80-81) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการใน
 การพัฒนาบุคลากร โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา
 จังหวัดอุบลราชธานี ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาต้องการพัฒนา
 โดยกระบวนการปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาโดยการส่งไปศึกษาต่อ
 ด้านการพัฒนาโดยกระบวนการบริหาร และด้านการฝึกอบรมตามลำดับ และเมื่อแยกตาม
 ขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ต่างก็
 ต้องมีความต้องการพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงานมากที่สุด

อำนาจ ศรีแสง (2541 : 68-69) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพัฒนาบุคลากรใน
 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมุกดาหาร ผลจากการศึกษาวิจัย
 พบว่า การดำเนินการพัฒนาบุคลากรมีการดำเนินหลายกิจกรรม แต่กิจกรรมที่จัดมากที่สุด
 และประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ การฝึกอบรมสัมมนา การศึกษาต่อ การจัดให้มีคู่มือนำ
 การปฏิบัติงานสำหรับบุคลากร ส่วนการสับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่ระดับอำเภอจะไม่ค่อยมี
 การปฏิบัติ เนื่องจากต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนกำหนด ปัญหาที่
 สำคัญที่พบ คือ มีการจัดอบรมสัมมนาบ่อยครั้งมากเกินไป หรือใช้เวลานานเกินไป ทำให้
 ขาดบุคลากรปฏิบัติงานที่หน่วยงาน แก้ไขปัญหาโดยให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเดียวกันปฏิบัติ
 หน้าที่แทน ส่วนในระดับโรงเรียนก็มอบหมายให้ครูที่อยู่ในโรงเรียนทำงานการสอนแทน

จำเนียร ไตรมาตร (2542 : 82-84) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปหลักสูตร
 และกระบวนการเรียนรู้ของ โรงเรียนเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด
 กำแพงเพชร ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยในการดำเนินงาน โรงเรียนเตรียมความพร้อมให้แก่ครูและบุคลากร โดยส่งเข้าร่วมประชุม สัมมนา วัสดุ อุปกรณ์มีสภาพดี ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่างๆ มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้และโรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเงินรายได้ของโรงเรียนและการบริจาคของชุมชน

2. กระบวนการดำเนินงาน ครูผู้สอนได้พัฒนาหลักสูตรโดยการปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร โดยร่วมเป็นวิทยากรและเป็นแหล่งวิทยากร วางแผนการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงทดลองปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เน้นการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ ใช้สื่อและห้องปฏิบัติการต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ วัดและประเมินผลโดยใช้ข้อทดสอบและการประเมินผลจากแฟ้มสะสมงานของนักเรียน และนิเทศการเรียนรู้โดยการสังเกตการสอนและการใช้คำปรึกษา

3. ผลการดำเนินงาน โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่น ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่หลากหลายขึ้นและ ผู้เรียนได้รับการพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นความเป็นประชาธิปไตย และมีสุขภาพกาย และจิตที่ดีปราศจากการติดยาเสพติดให้โทษ

4. ปัญหาอุปสรรค โรงเรียนขาดแหล่งวิทยากรและแหล่งงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตร ครูผู้สอนไม่มีเวลาวางแผนการสอน ไม่ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและไม่สามารถจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ ขาดงบประมาณในการทำเอกสารประกอบการสอนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอ ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง และไม่เห็นความสัมพันธ์ในการนิเทศการเรียนรู้ภายในโรงเรียน

ธนารัฐ ชื่นวัดเนา (2545 : 95-96) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตนิเทศที่ 4 สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ราชดำเนินมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ด้าน คือ คุณลักษณะของผู้บริหาร แผนงานของโรงเรียน การจัดการ การพัฒนาบุคลากรเพื่อ

ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การรายงานผล การให้ขวัญและกำลังใจ อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ปัญหาการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย แต่ค่อนข้างใกล้ระดับปานกลาง โดยรายด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการจัด ส่วนที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 4 ด้าน คือการรายงานผลของแผนงานของโรงเรียน การให้ขวัญและกำลังใจและ คุณลักษณะของผู้บริหาร

จิตติพงษ์ มัธยม (2546 : 96) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียน การสอนแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองกระยง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองกระยง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงสามารถจัดทำแผนการสอนได้ทำให้นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้น อยาก เรียนรู้ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและเรียนรู้อย่างมีความสุขบุคลากรผู้มีส่วนร่วมศึกษา ค้นคว้ามีการปรึกษาแนะนำซึ่งกันและกันแก้ไขปัญหาและแนวทางปรับปรุงพัฒนาบุคลากรทุกคนมีความมั่นใจอย่างเต็มที่ มีทักษะในการใช้สื่อเพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา

ประกาศิต พริ้งศิรินันท์กุล (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้าน การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านจอมพระ อำเภोजอมพระ จังหวัด สุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณา ได้ดำเนินการ จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ทำให้ครูได้รับความรู้และมี ความสามารถในการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการมากขึ้น สามารถนำแผนการสอนไปใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ การจัดให้มีการศึกษาดูงานทำให้ได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายมากขึ้น เมื่อจัดให้มีการ ประเมินผลโดยการตรวจแผนการสอนทำให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในแผนการสอนมากขึ้น และผลการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ปรากฏว่า ครูมีการวาง แผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่นมากขึ้น มีรูปแบบการสอนที่บูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ซึ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ นักเรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริง ประเมินและปรับปรุงตนเองมากขึ้น

วิริยะ ศิริภูท (2546 : 89-91) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในการจัดทำแผนการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านโนนชาติ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนาบุคลากรในการจัดทำแผนการเรียนรู้ พบว่า

โรงเรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดบุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมีความพร้อมและความตั้งใจที่จะพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ขาดทักษะในการเขียนแผนการเรียนรู้ ผลการศึกษาสภาพปัญหาของบุคลากรในการจัดทำแผนการเรียนรู้พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการเรียนรู้ไม่สามารถกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนได้ ไม่ทราบว่า จะเสริมสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์เป้าหมายและวิธีเรียนด้วยตนเอง ไม่มีการผลิตสื่อและนวัตกรรมที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ เลือกใช้สื่อไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ผลการพัฒนาบุคลากรในการจัดทำแผนการเรียนรู้พบว่า การปฏิบัติการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นอยู่ในระดับมาก เช่น การสำรวจความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล การวิเคราะห์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามจุดหมายของหลักสูตรและเป้าหมายของการจัดการศึกษา การเลือกใช้สื่อเหมาะสมกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การเข้าใจการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและถูกต้องตามระเบียบการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้วย

สมบัติ จิตเจริญ (2546 : 105-106) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนสุวรรณภูหาพิทยาสรรค์ อำเภอสุวรรณภูหา จังหวัดหนองบัวลำภู วิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า หลังจากศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาได้ดำเนินการเชิญวิทยากรมาฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อปูพื้นฐานให้เข้าใจตรงกัน การประชุมปฏิบัติการเขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการและนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อภิปรายและสรุปรายงานการปฏิบัติในที่ประชุม รวบรวมจัดพิมพ์เอกสารเพื่อนำไปใช้ในหน่วยงานหรือเผยแพร่ให้กับหน่วยงานอื่น ผลที่เกิดขึ้น พบว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสาระสำคัญซ้ำซ้อนกัน ไม่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ผลการศึกษาเกี่ยวกับ

สภาพปัญหาความเข้าใจและไม่สามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ วิธีการพัฒนานุเคราะห์ด้านการเรียนรู้แบบบูรณาการใช้วิธีการฝึกอบรมการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นกลยุทธ์ตามขั้นตอนของ PAOR จำนวน 2 วงรอบ ประกอบด้วย ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นการสังเกตและขั้นสะท้อนผลดำเนินการทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการและนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ ผลการพัฒนาการเขียนแผนการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการตามหลักการและขั้นตอน PAOR ในรูปแบบวงจร การปฏิบัติการ (The Action Research Spiral) ได้ดำเนินการ 2 วงรอบ พบว่า วงจรที่ 1 ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักการสามารถเขียนแผนการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการได้ยังไม่ถูกต้องการนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ต่อเนื่องชัดเจน วงจรที่ 2 ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น สามารถเขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบสหวิทยาการและนำไปจัดการเรียนรู้ได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

สุนทร ไชยพันธ์ (2546 : 99-100) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านคำอาฮวน อำเภอภูคาหาร จังหวัดภูคาหาร ผลการศึกษาพบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยายเพื่อบอกความรู้แก่ผู้เรียนเป็นหลักไม่ให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้หลากหลายแล้วนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง จัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับ ความสนใจความต้องการ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคลจัดเนื้อหาการเรียนไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและตัวผู้เรียน ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการและไม่มีความรู้ความเข้าใจตลอดจนไม่มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 6 ขั้นตอน คือ การกำหนดหัวเรื่องที่จะสอน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาย่อย การวางแผนการสอนการปฏิบัติการสอนและการประเมินปรับพัฒนาการสอนหลังจากดำเนินการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาด้วยกิจกรรม 2 กิจกรรม คือ การฝึกอบรมและการนิเทศภายในปรากฏว่าบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนเป็นอย่างดีและมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 6 ขั้นตอนเป็นอย่างดี

ชัยวัฒน์ เติสนา (2547 : 127-128) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โรงเรียนวัดบ้านทุ่งรี อำเภอโนน

แดง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานและปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนวัดทุ่งรีคือ ครูยังจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเดิมไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการไปตามหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการไม่ถูกต้อง

หลังจากที่ได้ดำเนินการพัฒนานุเคราะห์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศ ตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการพบว่า ผู้ร่วมศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงานมาใช้พัฒนาในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพครูจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ จัดกิจกรรมกระตุ้นความคิดของผู้เรียนทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ครูได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ให้บรรยากาศในการเรียนรู้สนุกสนาน นักเรียนกล้าคิดกล้าทำและกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติถือได้ว่าการพัฒนานุเคราะห์ โรงเรียนวัดบ้านทุ่งรีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการในครั้งนี้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ทองฉัตร จันทะกัต (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โรงเรียน โนนเชียงบังบาดหนองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ตามกรอบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ และด้านการนำแผนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบ ผลการศึกษาพบว่า หลังจากใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ ด้วยการใช้ความรู้และฝึกปฏิบัติในการจัดทำแผนการสอนที่มีกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ การศึกษาดูงาน และการใช้ระบบการนิเทศการสอน เพื่อกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู-อาจารย์ในห้องเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่งผลต่อการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ และสามารถนำแผนการจัดการ

การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

ปิยนฎ ทิพิชกุล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โรงเรียนอนุบาลสรรพกิจโกศล อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ตามกรอบการศึกษา 6 ขั้นตอน คือ การกำหนดหัวเรื่องที่จะสอน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาย่อย การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอนและการปรับปรุงพัฒนาการสอน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาครูโดยใช้กิจกรรมการศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ กิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ และกิจกรรมการนิเทศการปฏิบัติการ พบว่า กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ แล้วสามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ได้จำนวน 2 คน ยังมีอีก 2 คน ที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ส่วนการปฏิบัติการสอน ยังไม่สามารถจัดประสบการณ์แบบบูรณาการได้ จึงพัฒนาในวงรอบที่ 2 ซึ่งในวงรอบนี้ได้ปรับกลยุทธ์โดยใช้กิจกรรมการนิเทศการปฏิบัติการ พบว่า กลุ่มเป้าหมายทุกคนสามารถพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการได้

วิเศษ สารสัย (2547 : 92) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองถาวร อำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าก่อนดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการบุคลากรโรงเรียนบ้านหนองถาวรไม่มีความรู้ความชำนาญในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้สื่อการสอนมีน้อยครูไม่เปลี่ยนแปลงการสอน สอนโดยไม่ฝึกผู้เรียนให้คิดวิเคราะห์สังเคราะห์และไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้ หลังการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนบ้านหนองถาวรได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการให้มีประสิทธิผลสูงขึ้นนักเรียนมีความสนใจการเรียน การคิด กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สมทบ ภูผาสิทธิ์ (2547 : 120-121) ได้ศึกษาการพัฒนาครูในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนอุประศรีวิทยา อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า หลังจากที่ได้ดำเนินการให้ศึกษาเอกสาร จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และนิเทศการเรียนการสอนในวงรอบที่ 1 สิ้นสุดลงพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดีขึ้นแต่ยังไม่มีความมั่นใจและความชำนาญจึงได้ร่วมกันพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยปรับปรุงแผนการสอนการสังเกตการสอน นิเทศติดตามผล ให้คำปรึกษา

แนะนำเป็นรายบุคคลปรับปรุงวิธีสอนของครูในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ทำให้ครูมีความมั่นใจตนเองมากขึ้นมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียนจนประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ นักเรียนมีส่วนร่วมและมีความสุขในการเรียน กล้าแสดงออกและอยากมาโรงเรียน ครูผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีการปรึกษาให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน ครูมีทักษะและมีความมั่นใจในการผลิตสื่อเพื่อใช้ประกอบการสอนมากขึ้นมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นแต่ยังมีประเด็นที่ต้องการพัฒนาครั้งต่อไปคือ การที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ครบถ้วนตามเนื้อหาสาระของแต่ละวิชาขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูว่าเป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมทักษะตามสาระการเรียนรู้ที่กว้างขวางเพียงใดและมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียนได้มากเท่าใดนอกจากนั้นการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการทำให้เกิดการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงใน 3 ด้าน ได้แก่ ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นและนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนอย่างเหมาะสมช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาและเสริมสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและยังค้นพบมุมมองเกี่ยวกับข้อจำกัดบางประการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างน่าศึกษาได้แก่ ครูมักจะใช้วิชาที่ตนเองเชี่ยวชาญหรือมีความถนัดเป็นวิชาแกนหลักเสมอทำให้ความสำคัญของวิชาที่นำมาบูรณาการลดลงซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถที่ไม่สมดุล วิธีแก้ไขคือครูผู้สอนทุกคนจะต้องทำการวิเคราะห์หลักสูตรร่วมกันและประสานงานในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปีหรือตลอดหลักสูตรที่ทำการสอน

ศุภาพ สารโกลา (2547 : 110-111) ได้ศึกษาการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านโคกขมิ้น อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าสภาพปัญหาก่อนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำการศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูโรงเรียนบ้านโคกขมิ้น อำเภอวังสะพุงจังหวัดเลย คือ ครู - อาจารย์โรงเรียนบ้านโคกขมิ้นมีความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการค่อนข้างน้อยและครูชั้น ป. 3 , ป. 4 ไม่เคยเข้ารับการอบรมการสอนแบบบูรณาการและมีความต้องการที่จะนำการจัดการเรียนการสอนแบบ

บูรณาการเพื่อแก้ปัญหาทางการเรียนให้กับนักเรียนหลังจากการที่ได้ดำเนินการตามวงรอบปฏิบัติการวงรอบที่ 1 โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการมาให้ความรู้ในเชิงปฏิบัติการทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สามารถปฏิบัติการสอนได้แต่ยังขาดความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สามารถปฏิบัติการสอนได้แต่ยังขาดความรู้ด้านการเขียนแผนการเรียนรู้ ผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงมีการพัฒนาในวงรอบที่ 2 คือ การเขียนแผนการเรียนรู้ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูสามารถเขียนแผนการเรียนรู้โดยผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ศึกษาค้นคว้ามีมติให้ผู้ศึกษาค้นคว้าและครูวิชาการเป็นวิทยากรหาเอกสารตัวอย่างการเขียนแผนการเรียนรู้มาให้ดูและให้คำปรึกษาในส่วนที่ยังบกพร่องแลปรับปรุงการเขียนแผนการเรียนรู้ทำให้ครูสามารถเขียนแผนการเรียนรู้ได้และกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความต้องการที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้สำเร็จเป็นไปตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ผู้เชี่ยวชาญและวิทยากรเห็นว่าการเขียนแผนการเรียนรู้ของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับดีใช้แก้ปัญหาทางการเรียนของนักเรียนและเป็นข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาทางการเรียนของนักเรียนทุกคน

อุดม พันธุ์วงษา (2547 : 97-98) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ก่อนการพัฒนาครูไม่มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการไม่ถูกต้องและการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการยังขาดประสิทธิภาพหลังจากได้ดำเนินการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ในวงรอบที่ 1 พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพิ่มขึ้น เขียนแผนการสอนได้ถูกต้องและสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้แต่มีครูบางคนที่ยังเขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการไม่ถูกต้องจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการยังไม่น่าพอใจกลุ่มผู้ร่วมศึกษาจึงได้พัฒนาเพิ่มเติมในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศภายในผลการพัฒนาปรากฏว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพิ่มมากขึ้น เขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อย่างถูกต้องสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้ง 6 ขั้นตอน คือ กำหนดหัวเรื่องที่จะสอนขั้นตอนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นตอนกำหนดเนื้อหาย่อย ขั้นตอนวางแผนการเรียนรู้และขั้นตอนการประเมินปรับปรุงพัฒนา

อุทัย บุญมี (2547 : 112-113) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองยาง (ธนาคารกรุงเทพ 10) อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ผล

การศึกษาค้นคว้า พบว่า สภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันของครูโรงเรียนบ้านหนองยาง (ชนาครุงเทพ 10) อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ พบว่าครูยังมีพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ คือ ครูเป็นศูนย์กลางโดยวิธีการบรรยายใช้ชอล์คและหนังสือเป็นหลักยังไม่ปรับกระบวนการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษากลุ่มผู้ร่วมศึกษาจึงได้ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมจึงได้ตกลงร่วมกันในการพัฒนาครูด้านการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 3 กลยุทธ์คือ การฝึกอบรมให้ความรู้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการและการนิเทศโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ผลการดำเนินการในวงรอบที่ 1 พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการมากขึ้นได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อนำไปใช้กับนักเรียนได้จริง แต่ยังไม่สามารถเขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการได้พบว่า กลุ่มเป้าหมาย 3 คน คือครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถเขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ในระดับพอใช้ซึ่งยังไม่สมบูรณ์เนื่องจากองค์ประกอบของแผนการเรียนรู้ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนไม่หลากหลายไม่มีหารเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กันเรียนด้วยกันและขาดการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนจึงได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์เหมือนวงรอบที่ 1 แต่เน้นเฉพาะประเด็นที่เป็นปัญหาในวงรอบที่ 1 ผลการดำเนินงานพบว่า กลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 คนสามารถเขียนแผนการเรียนรู้ได้ในระดับดี ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มเป้าหมายสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลากหลายมีการบูรณาการเชื่อมโยงเนื้อหาที่สัมพันธ์กันได้ดีขึ้น

ไชยธนา ธาระจันทร์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านห้วยน้อย กิ่งอำเภอทุ่งเขาหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยมีกรอบขั้นตอนการสอนแบบบูรณาการ ประกอบด้วย การกำหนดหัวเรื่องที่จะสอน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาย่อย การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอน และการประเมินปรับปรุงและพัฒนาการสอน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการศึกษาพบว่า หลังจากใช้กลยุทธ์การศึกษาสูง การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจและเห็นความสำคัญของการวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ได้ประสบการณ์ หลักการ แนวคิด แนวทางในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพิ่มมากขึ้น มีความพึงพอใจและเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ ได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้น ทั้งทางด้านเทคนิควิธีการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ได้รับประสบการณ์ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการมากขึ้น และนำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

บุญล้ำ ธรรมสินธุ์ (2548 : 98-99) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กำหนดเรื่องที่จะสอน ชั้นปฏิบัติการสอน ชั้นกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้ในการสอน ชั้นประเมินผลและชั้นวางแผนการสอน

2. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน

3. ผู้บริหารและครูผู้สอนเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ว่าควรออกนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามโรงเรียน

ศักดิ์ อนันตทัศน์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองสร้างหมากแข้ง อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 ตามกรอบการศึกษา 6 ด้าน คือ คือ กำหนดหัวเรื่องที่จะสอน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาย่อย วางแผนการสอน ปฏิบัติการสอน และการประเมิน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วงรอบ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาในวงรอบที่ 1 พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้ตามกรอบทั้ง 6 ขั้นตอน และครูสามารถเขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ และผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ครูมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ด้วยตนเอง และดำเนินงานในการพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าวงรอบที่ 1 และเป็น การดำเนินการเพื่อเน้นย้ำถึงความรู้ของครูผู้สอนที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษา

คูงาน และการนิเทศให้มีความรู้แน่นมากขึ้น

สกต พรมวลว (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านโคกคอง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 3 ด้าน คือ ให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ ให้ครูสามารถเขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ และครูสามารถนำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ โดยใช้กลยุทธ์ 3 ประการ คือ การศึกษาเอกสาร การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน และใช้การวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ มีสามารถเขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ และสามารถนำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้

สรุปผลการวิจัยที่พบในงานวิจัยในประเทศ พบว่า วิธีการพัฒนาบุคลากรที่หน่วยงานนำมาใช้ ได้แก่ การฝึกอบรม การศึกษาต่อ และการจัดให้มีคู่มือนำการปฏิบัติงาน และวิธีการพัฒนาบุคลากรโดยการใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการจะประกอบไปด้วย การฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ การนิเทศภายใน การนิเทศการเรียนการสอน การศึกษาดูงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการบรรยายให้ความรู้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

เดวิส (Davis, 1999 : 1885 - A) ได้ศึกษาความเชื่อในวิชาชีพของครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ใช้การบูรณาการหลักสูตรไปใช้ในการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 10 คน นักเรียนที่เข้าร่วมมี 2 กลุ่มโดยกลุ่มที่ 1 เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 100 คน และกลุ่มที่ 2 เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 100 คน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้มีแบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ และวิดีโอเทป ในการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในมีผลต่อการนำรูปแบบการบูรณาการไปใช้ปัจจัยภายใน เช่น นิยามส่วนบุคคลเกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการ พัฒนาการของเด็ก วิธี

การสอนและบทบาทในชั้นเรียนของครู และปัจจัยภายนอก เช่น โครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียน และการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการสอนบูรณาการของครู โดยเฉพาะปัจจัยภายนอกมีผลกระทบอย่างมากกับการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา

โดเฮอร์ตี (Dougherty. 1999 : 1886 - A) ได้ศึกษาปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาคือการทำให้หลักสูตรบูรณาการในหลักสูตรทั้งหมด ขั้นตอนสำคัญๆ ในการปฏิรูปได้เกิดขึ้นกับระบบการศึกษาในทุกระดับ จากประถมศึกษาถึงมหาวิทยาลัย ที่ปรากฏว่ายังไม่ได้กระทำคือระดับมัธยมศึกษา ขณะที่มีความพยายามจะนำหลักสูตรบูรณาการมาใช้ การที่สามารถกระทำได้ผ่าน 2-3 ข้อบังคับกลายเป็นเรื่องยุ่งยากมาก และบางทีหลังจากนั้นความพยายามก็หายไป วัตถุประสงค์การศึกษานี้คือการใช้กรณีศึกษา ประกอบการวิเคราะห์หลักสูตรบูรณาการของโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมปลาย

ผลการศึกษาพบว่า (1) การนำใช้หลักสูตรบูรณาการจึงต้องมีการประชาสัมพันธ์ เป็นอย่างดี (2) แนวคิดของหลักสูตรบูรณาการต้องมีการอธิบายอย่างแจ่มแจ้งกับผู้เกี่ยวข้อง (3) ต้อง มีการเตรียมตัวครูผู้สอนหลักสูตรนี้เป็นอย่างดี (4) การโดดเดี่ยวจากนักศึกษาอื่น ๆ เป็นปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่ง (5) ครูผู้สอนขาดประสบการณ์ในการทำงานเป็นทีม (6) ต้องมีการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารและคณะต่าง ๆ ด้วย

กู๊ดตี (Goode. 1999 : 696 - A) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสูตรแบบบูรณาการของครู โดยเฉพาะในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษและวิชาสังคมศึกษา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงเหตุผลของครูผู้สอนในการเลือกเนื้อหาบูรณาการและการใช้หลักสูตรบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูจำนวน 5 คน โดยใช้การสังเกตในการประชุมของทีมครู และการตรวจสอบการมอบหมายงานแบบบูรณาการ พบว่า มีการนำหลักสูตรบูรณาการไปใช้ในระดับน้อย โดยนำหลักสูตรบูรณาการไปใช้ เป็นช่วง ๆ ในระยะเวลาสั้น ๆ แม้ครูจะเห็นด้วยกับแนวคิดการนำหลักสูตรบูรณาการไปใช้แต่มีปัจจัยที่มีผลกระทบโดยตรงคือ ช่วงเวลาที่ใช้ในการสอนและการเตรียมแผนการสอนแบบบูรณาการ และการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร และครูบางกลุ่มไม่เห็นด้วยกับการนำหลักสูตรบูรณาการไปใช้

ไรอัน (Ryan. 1999 : 3731 - A) ได้ทำการศึกษาเพื่อสำรวจสมมติฐานและสนับสนุนให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางและเน้นเวลาเลือกเรียนสำหรับนักเรียน โดยเฉพาะโดยใช้นูมองของทฤษฎีสังคมเชิงหลังโครงสร้าง วิธีการศึกษาเมื่อใช้ประโยชน์จากแนวคิดของ ฟูคอนต์ (Foucault) เกี่ยวกับอำนาจ ความเป็นอัตนัยและการสนทนา ผู้วิจัยได้

ตรวจสอบสัมพันธภาพของอำนาจที่มีอยู่ในเหตุการณ์การสอนการเลือกของนักเรียนเพื่อหาความหมายที่กำหนดให้ในการเรียนการสอน โดยกลุ่มนักเรียนส่วนน้อยและครูของตน การศึกษาใช้การออกแบบกรณีศึกษาคุณภาพเชิงวิพากษ์เป็นเวลานานกว่า 5 เดือน ในห้องเรียนอนุบาลในเขตเมืองห้องหนึ่ง การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่วันแรกของการศึกษาและสิ้นสุดลงต้นเดือนกุมภาพันธ์ วิธีการดำเนินการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับบันทึกภาคสนาม การรวบรวมสิ่งที่คนสร้างขึ้น การบันทึกเสียง และบันทึกวิดีโอเกี่ยวกับการพูดคุยและการปฏิบัติในห้องเรียนเหล่านี้ใช้เพื่อให้ได้ประโยชน์ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับการเรียนการสอนในเวลาเลือกเรียน ใช้การสัมภาษณ์ ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อเด็กสามารถเล่นและเลือกกิจกรรมได้แล้ว เด็กก็จะใช้ความรู้ที่มีอยู่มากใช้อำนาจเหนือกว่ากันและกันและครูของตน การเล่นเป็นอันมากของเด็กเกี่ยวกับป้องกันการเจรจาแลกเปลี่ยนเอกลักษณ์บอกเพศของตน เมื่อวางตำแหน่งไว้ในการสนทนาเกี่ยวกับการพัฒนาและการศึกษาในเขตเมือง ครูปฏิบัติเป็นผู้ให้ความสะดวกและเป็นผู้อำนวยความสะดวกของเด็กๆ ในเหตุการณ์เวลาการเลือกเหล่านี้ เด็กใช้ความรู้เกี่ยวกับกฎของห้องเรียน พิธีกรรมและแนวของเรื่อง (storyline) เพื่อต่อต้านอำนาจของครูและวางตำแหน่งพวกของตนเองเป็นผู้เรียนรู้ ผู้มีความสามารถ วาจหรือการพบปะกันในห้องเรียน พบว่า เป็นที่ตั้งที่สำคัญของความสัมพันธ์ของอำนาจในที่ซึ่งเด็กๆ และครูพยายามวางกฎพฤติกรรมและลักษณะของกันและกันโดยสรุปการให้ทางเลือกแก่นักเรียนในหลักสูตร ไม่จำเป็นต้องประกันเสรีภาพของนักเรียนเสมอไป

มอริอัน (Moran, 1998 : 1127 - A) ได้ศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนในการคิดและการปฏิบัติระหว่างครูประถมวัยก่อนประจำการจำนวน 24 คน เมื่อครูเหล่านี้ย้ายจากการฟังพาดการตีความแบบดั้งเดิมเกี่ยวกับหลักสูตรที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง และการปฏิบัติที่เหมาะสมทางการพัฒนาไปสู่การสืบเสาะแบบร่วมมือกันปฏิบัติวิธีหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาวิธีการสอนนักศึกษาปริญญาตรีเป็นเวลา 15 สัปดาห์ได้รับมอบหมายให้สอนเป็นทีมเพื่อนำโครงการแบบร่วมมือกันปฏิบัติไปใช้กับกลุ่มเดียวกันที่มีเด็กๆ อายุ 3 - 5 ปี การศึกษาครั้งนี้อธิบายการใช้การรับรู้ทางสังคม การปฏิบัติเชิงสะท้อนและงานวิจัยของครูและการนำโครงการแบบร่วมมือกันปฏิบัติไปซึ่งทำให้รู้จักแพร่หลาย โดยโรงเรียนเตรียมประถมศึกษารีกิโอเอมิเลีย ประเทศอิตาลี การศึกษาครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่บูรณาการองค์ประกอบทั้ง 3 นี้เข้าด้วยกันเพื่อสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่มีความสอดคล้องระหว่างกระบวนการต่างๆ ที่ครูสร้างความรู้กับกระบวนการที่บอกลักษณะการสร้างความรู้ของเด็กๆ วิธีการศึกษาใช้แบบวัดทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อประเมินระดับการเรียนรู้การ

เปลี่ยนแปลงในการสะท้อนความรู้ และใช้การตีความขั้นสูงเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมทาง พัฒนาการซึ่งสัมพันธ์กับการสอนที่เน้นการสืบเสาะ ผลการศึกษาพบว่า การสืบเสาะแบบ ร่วมมือกันปฏิบัติที่เกิดขึ้นระหว่างครูก่อนประจำการนั้นเป็นกระบวนการที่เคลื่อนไหว และ หลากหลาย ซึ่งไม่พร้อมที่จะได้รับการประเมิน โดยใช้แบบวัดทางสถิติหรือทักษะมีความ รอบคอบ ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพทั้งทำทนายและอธิบายข้อค้นพบบางข้อจาก หลายส่วนของการศึกษาเชิงปริมาณ คำอุปไมยของการแสดงลักษณะของบุคคลได้ใช้อธิบาย การประชุมทีมและการปฏิบัติในชั้นเรียนตามที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมสำหรับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แบ่งปันประสบการณ์กันและได้สร้างความหมายทางสังคมขึ้น โดยใช้การ สันทนาเป็นเครื่องมือในการสะท้อนการสอน ทำให้เกิดการรับรู้ใหม่เกี่ยวกับครุศาสตร์ศึกษา ก่อนประจำการจำเป็นต้องมีแนวความคิดที่ขยายออกเกี่ยวกับความสามารถทางวิชาชีพและสิ่งที่มี ความหมายของการสอนที่ดีเพื่อให้รวมถึงการเน้นการพัฒนาที่ใกล้ชิดภายในชุมชนที่ส่งเสริม การเรียนระหว่างผู้ใหญ่และเด็ก ๆ

ไอซิกอกู (Isikoku. 2002 : 1702 – A) ได้ทำการศึกษาคณาการบูรณาการเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์เข้าในหลักสูตรปฐมวัยศึกษา การออกแบบการศึกษาข้ามกรณีเชิงพรรณนาครั้งนี้ ใช้เพื่อศึกษาว่าคอมพิวเตอร์ใช้ในชั้นเรียนปฐมวัยที่ต่างกัน 2 ห้องเรียนอย่างไรบ้าง ดังนี้ (1) เมื่อใช้หลักสูตรหลักสูตรปฐมวัยศึกษา (2) เมื่อใช้หลักสูตรวิธีการสอนแบบโครงการ ความ มุ่งหมายประการหนึ่งของการศึกษาค้นคว้านี้เพื่อตรวจสอบและอ้างหลักฐานเอกสารว่าครูใช้ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ดังนั้นก็รวบรวมมุมมองของผู้ใหญ่และของเด็กไว้ในการศึกษาค้น คว้านี้ นอกจากนี้ยังศึกษาว่ารูปแบบหลักสูตรที่ต่างกันส่งผลต่อกระบวนการ บูรณาการคอมพิวเตอร์อย่างไรบ้าง การศึกษาได้สำเร็จลงด้วยการใช้วิธีการวิจัยแบบ สืบเสาะเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงกรณีศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นได้จาก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ครู และการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นได้จากการสังเกต แบบมีส่วนร่วม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ประกอบด้วยระเบียบเรียงข้อมูล การจัดประเภท ต่างๆ ของข้อมูล แนวความคิดและแบบแผน การลงรหัสข้อมูลการพัฒนารณีและการ เปรียบเทียบข้ามกรณี ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ห้องเรียนทั้ง 2 ห้องใช้ คอมพิวเตอร์เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเวลาเล่นมากกว่าบูรณาการเข้าในหลักสูตรชั้นเรียน ถึงแม้ครูทุกคนตั้งใจจะบูรณาการคอมพิวเตอร์เข้าในชั้นเรียนแต่สไตล์การสอนของครูก็ แตกต่างกัน เช่น ครูแมรี่ (หลักสูตรกรมสามัญศึกษา) แสดงให้เห็นบทบาทที่เฉื่อยชา ส่วนครู แอนนี่และครูทอม (วิธีการสอนแบบโครงการ) กระฉับกระเฉงกว่าในด้านคอมพิวเตอร์ ครู

แอนนี่และครูทอมแสดงให้เห็นว่ามีการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ที่ดีบางอย่าง โดยการค้นหาวิธีการที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในด้านคอมพิวเตอร์ ในทำนองเดียวกันเด็กในห้องเรียนทั้งสองห้องก็แสดงให้เห็นวิธีการทางพฤติกรรมที่ต่างกันต่อคอมพิวเตอร์ ในขณะที่เด็กส่วนมากในห้องเรียนของครูแอนนี่สนใจในการเล่นกับคอมพิวเตอร์ และพูดแสดงความรู้สึกทางบวกเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าหลักสูตรชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่กำหนดว่าคอมพิวเตอร์ใช้อย่างไรในห้องเรียนเด็กปฐมวัย

ฮิลล์ (Hill, 2002: 2168-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาคณิตศาสตร์ ที่จัดการสอนแบบบูรณาการแยกหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่จะเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 6 ในโรงเรียนมลรัฐเท็กซัส ผลการศึกษาพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาคณิตศาสตร์แบบบูรณาการ มีทักษะวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้น (2) นักเรียนที่เรียนไม่มีทักษะวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความวิตกกังวลใจเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน (4) นักเรียนที่เรียนหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาคณิตศาสตร์แบบบูรณาการมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์และเห็นคุณค่าต่อการดำรงชีวิตในสังคมมากกว่านักเรียนที่เรียนหลักสูตรปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (5) มีความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างความคล่องแคล่วทางวิชาคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

สรุปผลการวิจัยที่พบในงานวิจัยต่างประเทศ พบว่า การปฏิรูปการศึกษาโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ เป็นโครงสร้างหลักสูตรของ โรงเรียน และการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร มีผลทำให้นักเรียนมีทักษะและความคล่องแคล่ว รวมทั้งนักเรียนมีเจตคติที่ดี และเห็นคุณค่าต่อการดำรงชีวิตในสังคมมากกว่านักเรียนที่เรียนหลักสูตรปกติ

จากผลการวิจัยในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะมีผลดีต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความงอกงาม คล่องแคล่ว มีเจตคติที่ดี และเห็นคุณค่าต่อการดำรงชีวิตในสังคมมากกว่าวิธีการสอนแบบปกติ ซึ่งครูจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ วิธีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ จากการวิจัยพบว่า ประกอบด้วยวิธีการต่อไปนี้คือ การฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ การนิเทศภายใน การนิเทศการเรียนการสอน การศึกษาคูณ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการบรรยายให้ความรู้